

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

Handelingen

Annales

INTEGRAAL VERSLAG
VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE

COMPTE RENDU INTÉGRAL
DE LA RÉUNION PUBLIQUE DE LA

COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES

VAN

DU

10-07-2000

10-07-2000

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000 : Parlementair Document van de 50e zittingsperiode +
het nummer en het volgnummer
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
HA : Handelingen (Integraal Verslag)
BV : Beknopt Verslag
PLEN : Plenumvergadering
COM : Commissievergadering

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e
législature, suivi du n° et du n° consécutif
QRVA : Questions et Réponses écrites
HA : Annales (Compte Rendu Intégral)
CRA : Compte Rendu Analytique
PLEN : Séance plénière
COM : Réunion de commission

Officiële publicaties uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

Inhoud

Maandag 10 juli 2000

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN - COM 260

Samengevoegde interpellaties van :

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister van Justitie in verband met de zaak Yerodia" (nr. 464)

- de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de mogelijke acties tegen zijn Congolese collega, Yerodia" (nr. 465)

- de heer Karel Pinxten tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het internationale aanhoudingsbevel tegen de minister van Buitenlandse Zaken van Congo, Yerodia" (nr. 466)

- de heer Jean-Pol Poncelet tot de eerste minister, tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de minister van Justitie over "het internationale aanhoudingsbevel tegen de Congolese minister van Buitenlandse Zaken, de heer Yerodia" (nr. 467)

(Het antwoord werd verstrekt door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken)

5

- *sprekers* : **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten, Jean-Pol Poncelet**, voorzitter van de PSC-fractie, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Erik Derycke, Jef Valkeniers, Patrick Moriau, Leen Laenens, Daniel Bacquelaine**, voorzitter van de PRL FDF MCC-fractie

- moties

19

Ordemotie

21

Mondelinge vraag van de heer Jean-Pol Henry aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toekomstige status van het personeel van de West-Europese Unie wanneer een gedeelte van haar taken door de Europese Unie zal worden overgenomen" (nr. 2315)

23

- *sprekers* : **Jean-Pol Henry, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het referendum dat in Oostenrijk wordt aangekondigd" (nr. 2313)

25

- *sprekers* : **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Sommaire

Lundi 10 juillet 2000

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES - COM 260

Interpellations jointes de :

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre de la Justice concernant l'affaire Yerodia" (n° 464)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les démarches qui pourraient être entreprises à l'encontre de son homologue congolais, M. Yerodia" (n° 465)

- M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le mandat d'arrêt international lancé contre le ministre des Affaires étrangères du Congo, M. Yerodia" (n° 466)

- M. Jean-Pol Poncelet au premier ministre, au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Justice sur "le mandat d'arrêt international délivré à l'encontre du ministre congolais des Affaires étrangères, M. Yerodia" (n° 467)

(La réponse a été donnée par le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères)

5

- *orateurs* : **Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten, Jean-Pol Poncelet**, président du groupe PSC, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Erik Derycke, Jef Valkeniers, Patrick Moriau, Leen Laenens, Daniel Bacquelaine**, président du groupe PRL FDF MCC

- motions

19

Motion d'ordre

21

Question orale de M. Jean-Pol Henry au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le statut futur du personnel de l'Union de l'Europe occidentale, lorsqu'une partie des tâches sera reprise par l'Union européenne" (n° 2315)

23

- *orateurs* : **Jean-Pol Henry, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question orale de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le referendum annoncé en Autriche" (n° 2313)

25

- *orateurs* : **Francis Van den Eynde, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

RÉUNION PUBLIQUE DU
LUNDI 10 JUILLET 2000

De vergadering wordt geopend om 14.03 uur door de heer **Geert Versnick**, voorzitter.

La réunion est ouverte à 14.03 heures par M. **Geert Versnick**, président.

Samengevoegde interpellaties van :

- de heer Francis Van den Eynde tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de verklaringen van de minister van Justitie in verband met de zaak Yerodia" (nr. 464)

- de heer Ferdy Willems tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de mogelijke acties tegen zijn Congolese collega, Yerodia" (nr. 465)

- de heer Karel Pinxten tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het internationale aanhoudingsbevel tegen de minister van Buitenlandse Zaken van Congo, Yerodia" (nr. 466)

- de heer Jean-Pol Poncelet tot de eerste minister, tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de minister van Justitie over "het internationale aanhoudingsbevel tegen de Congolese minister van Buitenlandse Zaken, de heer Yerodia" (nr. 467)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken)

Interpellations jointes de :

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les déclarations du ministre de la Justice concernant l'affaire Yerodia" (n° 464)

- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les démarches qui pourraient être entreprises à l'encontre de son homologue congolais, M. Yerodia" (n° 465)

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING VAN
MAANDAG 10 JULI 2000

- M. Karel Pinxten au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le mandat d'arrêt international lancé contre le ministre des Affaires étrangères du Congo, M. Yerodia" (n° 466)

- M. Jean-Pol Poncelet au premier ministre, au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Justice sur "le mandat d'arrêt international délivré à l'encontre du ministre congolais des Affaires étrangères, M. Yerodia" (n° 467)

(La réponse sera donnée par le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères)

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal de feiten even op een rij zetten.

Dinsdag 4 juli vernemen wij 's ochtends, via de radio, dat tegen uw ambtgenoot in Congo, de heer Yerodia - die u een paar dagen tevoren nog vriendelijk de hand had geschud, lachend had begroet en bij de maaltijd had vergezeld - een internationaal aanhoudingsmandaat werd uitgevaardigd wegens het aanzetten tot genocide. Dat op zich is al choquerend. 's Avonds komt de zaak in het televisiejournaal uitgebreid ter sprake. Eerst zien we de betrokkene in 1998 de bevolking van Kinshasa oproepen om de Tutsi's, die hij maar liefst microben noemt, uit te roeien. Dat deed mij denken aan radio Milles Collines, de haatzender die in Rwanda opriep tot het uitmoorden van de Tutsi's. Onmiddellijk na de beelden waarin de huidige minister van Buitenlandse Zaken de bevolking oproept tot genocide, zien we de Belgische minister van Buitenlandse Zaken dezelfde man lachend begroeten en de hand schudden. Dit is nog meer choquerend.

Woensdag 5 juli interpelleer ik u daarover en stelt CVP-collega Eyskens ook een vraag. U zegt ons dat u pas op 6 juni werd geïnformeerd over de klacht die tegen uw Congolese ambtgenoot is uitgevaardigd.

U zegt, ik citeer u letterlijk : "Er waren problemen". Op 30 juni hebt u het niettemin nodig gevonden aanwezig te zijn in Kinshasa. U zegt zelf daar helemaal geen spijt van

Francis Van den Eynde

te hebben. U voegt eraan toe dat de beelden die u op televisie gezien hebt voor u totaal nieuw waren en dat u voor 6 juni 2000 van niets wist. Na 6 juni werd u, naar eigen zeggen, slechts gedeeltelijk geïnformeerd. Dit is de indruk die u laat ontstaan. Dit is het einde van hoofdstuk 1.

Hoofdstuk 2 begint de volgende dag. Tijdens het vragen-uurtje deelt de minister van Justitie ons mee dat er op 25 april een vergadering plaatsvond waar niet alleen leden van zijn kabinet aanwezig waren maar ook leden van het kabinet van de eerste minister, uw toenmalige kabinetschef en de adjunct-kabinetschef. Dit werpt een totaal ander licht op de zaak. Vanaf dat ogenblik is het moeilijk vol te houden dat u van niets wist.

Een paar uur later vernemen we dat de suggestie wordt gemaakt dat uw toenmalige kabinetschef u een paar dagen later verliet en u daarom niet op de hoogte was. Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, dit verhaal doet weinig terzake. U blijft immers politiek verantwoordelijk voor de informatie die uw departement ontvangt. Deze informatie was bijzonder belangrijk. Het ging immers over Congo, centraal gelegen in dat Centraal-Afrika dat zo'n centrale - dan heb ik het woord driemaal gebruikt - plaats krijgt in uw buitenlandse politiek. Bovendien werd de vergadering belegd met het oog op de vrijwaring van lijf en leven van onze landgenoten in Congo. Dat u als minister van Buitenlandse Zaken weinig of niet was ingelicht, komt weinig of niet geloofwaardig over! Ik kan evenmin geloven dat uw toenmalige kabinetschef u niet op de hoogte zou hebben gebracht omdat er tussen u en hem een conflict was ontstaan. Reeds in december 1999 wisten we allemaal dat u op dat vlak een wissel zou doorvoeren en uw kabinetschef zou vervangen.

Het verhaal is daarmee niet ten einde. Een beetje later wordt bevestigd - het was ons reeds een aantal keer meegedeeld - dat de man tegen wie reeds op 11 april een internationaal aanhoudingsmandaat vanuit België was uitgevaardigd, niet alleen door u vriendelijk begroet en bejegend werd naar aanleiding van uw bezoek aan Kinshasa maar op 16-17 juni doodleuk en gemoedereerd ons land was komen bezoeken en u de uitnodiging voor de festiviteiten van 30 juni in Kinshasa was komen overhandigen. Men was waarschijnlijk vergeten dat er tegen hem een aanhoudingsmandaat liep. Men vergeet u niet alleen in te lichten. Men vergeet ook de man op te pakken als hij in juni het land doorgemoedereerd binnenwandelt.

Dan wordt het verhaal totaal wazig.

We vernemen van het Brussels parket dat procureur Dejemepe - daar is hij weer - pas op 3 juli het aanhoudingsmandaat uitvoerbaar maakte. Dat is merkwaardig. In het begin heeft men die datum nooit ver-

noemd. Dus op 11 april wordt het aanhoudingsmandaat uitgevaardigd door de onderzoeksrechter om pas op 3 juli - toevallig na uw bezoek aan Kinshasa en na het bezoek van Yerodia aan België - uitvoerbaar te worden gemaakt.

Deze verklaring is helemaal ongeloofwaardig, vooral wanneer met veel poeha gewag gemaakt wordt van de scheiding der machten. Ik heb zo de indruk dat de scheiding der machten flinterdun is en met de dag dunner wordt. Wat er ook van zij, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken en vice-eerste minister, dit verhaal hangt met haken en ogen aan mekaar. Het toont bovendien aan hoe hypocriet uw politiek is. U weigert op de foto te staan met een Oostenrijks minister van een land waar er niets gebeurd is, behalve dan dat de kiezers er niet gestemd hebben zoals u het wenste. Tegelijk hebt u geen probleem de hand te schudden van een persoon die duidelijk al zijn landgenoten opgeroepen heeft tot genocide, wat we allemaal op televisie konden vaststellen.

Er is veel meer. Dit verhaal lekt. Mijnheer de minister, het staat niet op z'n poten, omdat u ons niet de waarheid hebt verteld. Het is hoog tijd dat u zich terzake in het parlement komt verantwoorden. Daarom wenste ik u te interpellieren.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, voorafgaandelijk maak ik u attent op de grote belangstelling voor deze interpellaties. Vorige week woensdag, toen we het hadden over wapenleveringen aan Saoedi-Arabië en over een UNO-programma voor 8 ontwikkelingslanden, waren hier maar een paar toehoorders aanwezig.

Sta mij echter toe een eerste reeks beschouwingen te formuleren, met name in verband met onze geloofwaardigheid. Met een byzantijnse nauwkeurigheid is hier vorige week en ook vandaag weer onderzocht wie wat heeft gezegd, tegen wie en wanneer, wie waarvan op de hoogte was en vanaf welk moment. Ik ga dat verhaal niet opnieuw vertellen; het is bekend. Ik heb wel een paar vragen.

Ten eerste, waarom gaat het aanhoudingsmandaat pas in op 3 juli, dag nadat onze delegatie uit Congo terug is?

Ten tweede, was voormalig eerste minister Dehaene op de hoogte van de uitspraken van de heer Yerodia toen hij hem in 1998 ontmoette?

Ten derde, is hier naast het conflict Boutmans-Michel geen sprake van een nieuwe rel of moet ik zeggen afrekening tussen twee ministers, met name tussen minister Michel en minister Verwiltghen?

Ten slotte vraag en eis ik van de minister dat hij hier naar waarheid antwoordt op de gestelde vragen. Ik verwacht dat hij dat zal doen, want ik ga er vanuit dat mijn politieke

Ferdy Willems

opponent geen potentiële leugenaar is. Overigens heb ik nergens een motief gehoord voor eventuele leugens. Ik maak mij ook sterk dat onze minister vandaag kan en wil toegeven dat hij of zijn diensten eventuele fouten hebben begaan.

Mijnheer de minister, u hebt in het verleden al de moed opgebracht om fouten toe te geven. Zo hebt u openlijk uw oproep om het skiverlof in Oostenrijk te boycotten, beklaagd. Zoiets siert u als mens en vooral als politicus.

Immers, ook in de politiek bestaat de onfeilbare superman niet. Ik weet ook wel dat het publiek, de kiezer en de media van de politicus geen aarzeling noch twijfel verdragen en zeker geen vergissingen. De politicus gaat dan ook superman spelen; de man die alles weet, die alles oplost en zich nooit vergist. Het is precies deze onhoudbare rol die de politicus uiteindelijk vervreemdt van de mensen.

Ook in dit debat vraag ik meer menselijkheid en nederigheid, inbegrepen het erkennen van fouten, want dit tast onze geloofwaardigheid niet aan, wel integendeel.

Een tweede thema dat ik wens aan te snijden betreft de rechtvaardigheid ten aanzien van de politicus. Ik heb in mijn maidenspeech, nu een jaar geleden, mijn afkeer geuit van de hatelijke sfeer die soms in dit huis hangt. Vandaag doe ik dat opnieuw. Welk een gretigheid, wat een rancunes en welk een haat zagen wij vorige week, want, ze hadden hem ! Van het Vlaams Blok verwacht ik niets anders. Dat is hun stijl, hun manier van doen. Zij kunnen niet beter. Ook van de CVP kan ik het nog begrijpen. In het verleden, zelfs in een heel recent verleden, zijn ook een aantal CVP'ers uitgegleden op een aantal politieke bananenschillen. Het is trouwens de socialisten ook overkomen. De scenario's zijn altijd dezelfde. De minister neemt de verantwoordelijkheid op zich voor een fout van iemand van zijn diensten. Een andere minister belandt op een zijspoor en wordt geen minister meer. Nog een andere wil men tot ontslag dwingen, alleen al op basis van geruchten. Soms zijn de ontslagen terecht, meestal echter zijn ze gewoon onterecht en doen ze iemand onrecht. Men maakt echter geen onrecht uit het verleden goed door vandaag hetzelfde te doen met iemand anders. Daar loopt het naar mijn oordeel fout in dit huis in deze drift om de ander ongenadig af te kraken. De publieke opinie vindt de jacht op groot wild bovendien nog amusant.

Ik vroeg en vraag me soms af of politici nog het recht hebben op verdediging, iets wat zelfs de grootste misdadiger niet wordt ontzegd. Dikwijls helpt ook die verdediging niet, want waar er rook is, is er vuur. Vaak vergeten de politici dat wij als volleerde masochisten bezig zijn onszelf en de hele politiek neer te halen. Antipolitiek wordt hier alleen maar beter van !

Ik vraag mij af of wij mogen praten over vrede, pacifisme, mensenrechten, verdraagzaamheid, humane of christelijke waarden, als een van onze hoofdbezigheden in dit huis is de ander neer te halen. Voor mij dient een minister pas ontslag te nemen bij bewezen beleidsfouten en bij bewezen kwade trouw, bij leugens dus. Dan is er geen discussie mogelijk. Die fouten moeten dan zo ernstig zijn dat ze opwegen tegen het algemeen belang.

Een eerste element van algemeen belang is het belang van Afrika. Reeds lang geleden, in tempore non suspecto, heb ik vanuit de oppositie de mening verkondigd blij te zijn omdat deze minister eindelijk een echt Afrika-beleid voerde. Hij, wij en iedereen wist dat dit aartsmoeilijk was, dat dit een lopen op eieren was, dat dit een zaak was vol bananenschillen, zoals trouwens vandaag blijkt. Onze voornaamste kritiek was of een klein land als België een dergelijk ontvlambaar dossier wel aankon. Het Vlaams Blok moet vandaag niet zeuren over dit thema, want hun houding was, en ik citeer hen letterlijk : "Out of Africa". Alle andere partijen, meerderheid en oppositie, hebben zich wel bezorgd getoond om Afrika en Congo, om een bevolking die door armoede, oorlogen, ziekten als aids en natuurrampen wordt geteisterd.

Als neutrale en objectieve waarnemer moeten wij bevestigen - wij doen dat graag - dat Afrika en Congo vandaag zeer veel verwachten van ons land. Die wetenschap moet ook vandaag in dit debat meespelen. Wij hebben het recht niet om mensen in Afrika en Congo in de steek te laten, zelfs niet wanneer zou blijken dat er met Yerodia ernstige beoordelingsfouten zijn gemaakt.

Het klopt natuurlijk dat deze zaak onze relaties verzuurt. Het klopt dat wij in Congo vaststellen dat men daar het verschil niet meer ziet tussen gerecht en politiek. Toch zie ik niet in hoe Congo uit de crisis zal geraken met figuren als Yerodia, een man die ook in Congo zelf zwaar gecontesteerd wordt. Lees zijn profiel in De Morgen van zaterdag. Politieke druk vanuit België is zeker in het belang van Congo en zijn bevolking.

Een tweede element van algemeen belang zijn de mensenrechten. Opnieuw in tempore non suspecto hebben wij vanuit de oppositie beklemtoond hoezeer wij het op prijs stellen dat deze minister precies via de mensenrechten een ware trendbreuk probeerde te realiseren. Ik durf ervan meespreken.

Weinigen in dit Huis hebben de mensenrechten zo veel ter sprake gebracht als wij. We hebben bijna alle werelden besproken.

Dit betekent echter niet het omgekeerde. Ik neem de woorden hypocriet, onbekwaam en oneerlijk, die hier vandaag al gevallen zijn, niet in de mond. Als lid van Amnesty International, lid van de commissie voor de Mensenrechten en als mens is het mijn rol om maximaal te vechten voor de mensenrechten.

Ferdie Willems

Hierbij begrip ik evenwel, soms tandenknarsend, mijnheer de minister, en zeker ook zonder het goed te keuren, dat u als minister niet steeds even ver kunt gaan als wij zouden willen. U hebt het zichzelf moeilijk gemaakt. Niet op de foto willen staan met een Oostenrijkse excellentie en tegelijkertijd aan tafel zitten met Yerodia kan niet. Dat roept vragen op. Ik kan evenmin instemmen met uw visie dat Europa inzake mensenrechten anders zou zijn dan Afrika en Azië.

Er rijzen enorme vragen. Ten eerste, wat doen wij met het principe, door alle regeringen erkend, dat België staten erkend en geen regimes? Wat doen we met tal van buitenlandse staatslieden met bloed aan de handen? Ik bespaar u de lange lijst uit het verleden.

De **voorzitter** : Collega, mag ik u vragen om af te ronden.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Ik heb nog één minuut. Ik bespaar u de lange lijst van vandaag. Het is om wanhopig bij te worden.

De **voorzitter** : Collega Willems, het Reglement is ook op u van toepassing. Ik zou willen vragen dat u in drie zinnen afrondt.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Op mijn uurwerk heb ik nog twee minuten.

De **voorzitter** : Collega, dit is de officiële klok. Het Reglement is op u van toepassing. Ik heb het nog even herhaald zodat het voor iedereen duidelijk is.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Ik besluit met u te vragen om maatregelen te nemen. U hebt vorige woensdag in scherpe bewoordingen afstand genomen van Yerodia. Op de VRT noemden ze u de reddingsboei. Mijnheer de minister, ik vraag het u vandaag opnieuw. Doe wat u moet doen. Neem dezelfde maatregelen in verband met Yerodia. Congo is gebaat met uw geloofwaardigheid. Yerodia is immers niet een deel van de oplossing, maar een deel van het probleem.

De heer **Karel Pinxten** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, wij zijn hier niet samen om in het algemeen te spreken over het Afrika-beleid, maar om te spreken over de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Buitenlandse Zaken en vice-premier. Mijnheer de voorzitter, ik zou dit thema in twee delen willen behandelen.

Ten eerste, komt het mij voor dat de minister van Buitenlandse Zaken vorige woensdag in deze commissie het parlement heeft misleid en het eveneens heeft voorgelogen.

Ten tweede, lijkt het dat de minister van Buitenlandse Zaken of zijn medewerkers of zijn administratie zijn tussenbeide gekomen in een gerechtelijk dossier tegen zijn Congolese ambtgenoot Yerodia. Laat mij elk van deze twee punten ontwikkelen.

Vorige week woensdag heeft de minister van Buitenlandse Zaken in antwoord op een aantal interpellaties en vragen onder meer het volgende verklaard en ik citeer uit de Handelingen van de Kamer : "Ik kende de verklaringen van Yerodia niet". Een beetje verder lees ik : "Er zijn 16 aanklagers. Wij horen een reeks geruchten, maar die geruchten zijn nooit precies". Nog antwoordt de minister : "Je n'étais pas au courant." Over de verklaring die nota bene de avond voordien op de VRT werd uitgezonden, zegt hij : "Ik wist voor 6 juni niet dat deze verklaring aan de basis lag van de klachten". Ten slotte voegde hij er nog aan toe : "Ik werd enkele weken geleden ondervraagd door journalisten die me vroegen of ik iets van deze zaak wist. Ik heb nee geantwoord." Tot daar een aantal uitspraken die de minister van Buitenlandse Zaken vorige woensdag heeft gedaan. De tekst is in extenso beschikbaar.

Concreet betekent dit dat wanneer de minister hierover op 5 juli 2000 in de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen werd geïnterpelleerd, hij over geruchten en klachten sprak. Hij heeft echter met geen woord gerept over het feit dat er sinds 11 april een internationaal aanhoudingsbevel was ondertekend dat op 3 juli, dus twee dagen voor hij werd geïnterpelleerd, ook uitvoerbaar was verklaard. Eén of twee dagen later werd in het parlement bekend dat er effectief een internationaal aanhoudingsbevel was ondertekend en uitgevaardigd. De minister zei dat hij hiervan sinds 6 juni op de hoogte was en niet eerder. Hij had immers op 6 juni een fax van het departement van Justitie had ontvangen.

Mijnheer de voorzitter, dit lijkt mij onmogelijk. Ten eerste, bereikte het bericht van de procureur-generaal op 25 april de minister van Justitie. De minister van Justitie heeft in de Kamer op 6 juli op een vraag van de heer Van Parys geantwoord dat hij reeds de dag daarop, met name op 26 april, een vergadering met een aantal top-medewerkers van de kabinetten van de ministers van Justitie, Buitenlandse Zaken en de eerste minister had belegd. Deze vergadering ging over het waarborgen van de veiligheid van de Belgen in Congo in het kader van het internationaal aanhoudingsbevel dat op 11 april was ondertekend. Het was dus geen gewone vergadering over een banaal onderwerp met een aantal adviseurs of attachés. Het was een uiterst belangrijke vergadering over een uiterst belangrijk thema in aanwezigheid van de topmensen van de drie departementen.

Ten tweede, daarover ondervraagd hebt u geantwoord, mijnheer de minister, dat uw kabinetschef enkele dagen daarna zijn ontslag had gegeven. Dat hebben wij via de

Karel Pinxten

pers vernomen. Ondertussen is hij ambassadeur voor ons land in Luxemburg. Men heeft er u dan op gewezen dat ook uw adjunct-kabinetschef aanwezig was, waardoor dit argument wegviel. Vervolgens hebt u gezegd dat dit geen echt belangrijke vergadering was, ook al ging het over de veiligheid van de Belgen in Congo, ook al was het een vergadering met de topmensen van de kabinetten, ook al belegde de minister van Justitie deze vergadering de dag nadat hij zelf was geïnformeerd.

Ten derde, sprak u over de scheiding der machten. Als de scheiding der machten voor u als minister geldt, geldt zij uiteraard ook voor uw kabinetsmedewerkers. Na overleg met onderzoeksrechter Vandermeersch verklaarde de heer Colpin en ik citeer : "Er waren voor 3 juli informele contacten met alle betrokkenen". Dit is in strijd met de verklaringen die door de woordvoerder van de minister van Justitie werden afgelegd.

Ik kan slechts besluiten dat u voor de vorige commissievergadering van 5 juli maar ook voor 6 juni op de hoogte was van het aanhoudingsbevel. U spreekt herhaaldelijk over de scheiding der machten. Bovendien blijkt uit twee elementen dat u bent tussenbeide gekomen in een gerechtelijk onderzoek. Ten eerste, verlopen er drie maanden tussen de ondertekening en de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel. Is het dan echt toeval dat precies de dag na uw terugkeer uit Congo een aanhoudingsbevel dat reeds drie maanden is ondertekend, plots van kracht wordt? Ten tweede, in verband met de verklaring van de heer Colpin lees ik in de kranten dat hij in eerste instantie zei dat het gerecht en het parket nooit bij enig overleg met de ministeriële kabinetten waren betrokken.

Daarna, na overleg met onderzoeksrechter Vandermeersch, herzielt hij zijn versie en verklaart : "Er waren over de zaak-Yerodia informele contacten met alle betrokkenen". Men kan dus niet blijven volhouden dat er hier vanwege de uitvoerende macht, vanuit Buitenlandse Zaken, geen inmenging is geweest in een gerechtelijk dossier.

Mijnheer de minister, wij zouden graag de inhoud kennen van het faxbericht waarvan u melding hebt gemaakt in de media, gedateerd op 6 juni. U zegt dat u via dit bericht op de hoogte werd gebracht. Wij zouden ook graag het verslag kennen van de vergadering tussen de topmensen van de kabinetten. Deze vergadering vond plaats op 26 april. Verder zouden wij graag in kennis gesteld worden van alle mogelijke berichten, faxen of andere, die vanaf 11 april verstuurd werden tussen Kinshasa en Buitenlandse Zaken en ook van degene die verstuurd werden tussen Buitenlandse Zaken en Justitie. Zo kan er klaarheid worden gebracht in deze onduidelijke zaak.

Mijnheer de voorzitter, overmorgen is er weer een vergadering van deze commissie. Gelet op de tegenstrijdige verklaringen, het dringend karakter en het belang van deze zaak vraagt mijn partij om overmorgen een hoorzitting te organiseren met alle betrokkenen, dus de kabinetschefs en de adjunct-kabinetschefs die aanwezig waren op de vergadering van 26 april. Verder zouden wij ook de woordvoerder van het parket graag horen. In de afgelopen dagen werden immers een aantal tegenstrijdige berichten de wereld in gestuurd. Wij hopen dat daarmee klaarheid kan worden geschapen waar vandaag alleen de allergrootste onduidelijkheid heerst.

De **voorzitter** : Collega, alvorens te beslissen over het gebrek aan klaarheid, zou ik toch wachten op het antwoord van de minister. U weet ook dat wij voor 12 juli reeds een vrij zware agenda hebben.

M. Jean-Pol Poncelet (PSC) : Monsieur le président, à propos de la procédure, je voudrais rappeler que j'avais déposé une demande d'interpellation adressée à trois ministres du gouvernement.

Nous connaissons la procédure de travail de la Chambre et je peux me satisfaire de la présence du ministre des Affaires étrangères, mais il est bien entendu que mes questions porteront plus loin que sur sa seule responsabilité politique puisque j'avais souhaité interroger plusieurs membres du gouvernement.

La chronologie des événements commence à être connue. Jeudi soir d'ailleurs, votre collègue ministre des Finances a confirmé en votre nom la teneur des propos que vous aviez vous-même tenus le 6 juillet à la Chambre. Nous disposons donc d'une base de départ sur laquelle j'aimerais approfondir quelques questions car il me semble que certaines zones d'ombre - c'est le moins qu'on puisse dire - apparaissent.

J'évoquerai tout d'abord la genèse de l'affaire et le mandat d'arrêt international qui aurait donc été délivré le 11 avril dernier. Comment se fait-il que le ministre de la Justice n'en ait lui-même été informé que le 25 avril, nous dit-il, donc deux semaines plus tard? Est-il habituel que, dans ces circonstances, le parquet informe le ministre de la Justice d'une telle décision? Si oui, dans quels délais? Pour quelles raisons le parquet agit-il ainsi et, dans ces circonstances, tenant compte de l'aspect international, le parquet informe-t-il également le ministre des Affaires étrangères? Y a-t-il des raisons de le faire ou de ne pas le faire? En l'occurrence, cela a-t-il été fait et si oui à quelle date? Si cela n'a pas été fait, j'aimerais connaître votre avis sur le fait que, quinze jours après, vous n'avez pas encore été informé d'une telle démarche.

Un deuxième groupe d'interrogations me préoccupe. Le ministre de la Justice avait pris l'initiative d'une réunion de concertation avec les chefs de cabinet du premier

Jean-Pol Poncelet

ministre, du ministre des Affaires étrangères et du vôtre. Comment se fait-il qu'il n'y ait pas eu de contact ultérieur rapide entre le cabinet de la Justice et le parquet pour informer ce dernier des conclusions de cette réunion de travail ? En effet, on nous apprend que le 26 avril, il a été jugé qu'il n'y avait pas de raison de s'inquiéter sur le sort de nos ressortissants belges au Congo. Pourquoi n'y a-t-il pas eu un "feed back" immédiat de cette conclusion auprès du parquet ? Mais peut-être allez-vous me confirmer qu'il a eu lieu ?

Dès lors, le mandat d'arrêt pouvait être rendu exécutoire rapidement, compte tenu de la visite attendue de M. Yerodia. Comment se fait-il que le mandat délivré le 11 avril n'est rendu exécutoire que le 3 juillet, sachant qu'entre-temps M. Yerodia s'est rendu officiellement en Belgique le 17 juin ? A l'évidence, quelque chose manque à la cohérence de cette opération.

Je reviens à une question fondamentale. Je voudrais savoir quand le premier ministre, le ministre de la Justice et le ministre des Affaires étrangères ont-ils eu connaissance, d'abord des déclarations de M. Yerodia et du mandat d'arrêt international délivré le 11 avril ? Y a-t-il eu un rapport de cette réunion du 26 avril ? A l'attention de qui et à quelle date ?

Vient ensuite la réunion du conseil des ministres du 16 juin. C'est la veille de la date à laquelle M. Yerodia vient en Belgique. J'imagine que le conseil des ministres a délibéré et décide d'envoyer le ministre des Affaires étrangères seul à Kinshasa le 30 juin, avec un mandat de représentation du gouvernement. Le premier ministre et le ministre de la Justice étaient donc informés, à cette date du 16 juin, du mandat d'arrêt et des conclusions de la réunion que je vais appeler "sécurité des Belges", tenue le 26 avril. Pourquoi le ministre de la Justice ne donne-t-il pas injonction au parquet d'exécuter le mandat puisque M. Yerodia est annoncé le lendemain à Bruxelles ? Lors de cette réunion du conseil, le 16 juin, le premier ministre et le ministre de la Justice informent-ils leurs collègues du conseil de la situation de M. Yerodia ?

Le dernier volet de mon interpellation est adressé au ministre des Affaires étrangères lui-même. Dans les déclarations qui vous ont été imputées dans la presse et que vous allez peut-être nous confirmer, vous laissez entendre que vous avez eu l'impression que les Congolais étaient au courant de quelque chose à propos de M. Yerodia. En affirmant aux autorités congolaises que vous ne pouviez intervenir, qu'avez-vous voulu dire, si vous vous êtes exprimé de cette manière ? Enfin, lors de vos rencontres avec vos visiteurs et vos interlocuteurs étrangers, de quels types d'informations disposiez-vous ? Aviez-vous donc, le 17 juin ou le 30 juin, un dossier mis à jour par le département sur M. Yerodia et connaissiez-vous l'état de la procédure lancée à son encontre ?

Voilà, monsieur le ministre, quelques questions très précises qui, je le reconnais, dépassent la seule compétence du ministre des Affaires étrangères. Mais je répète que j'avais demandé à interpellier également vos deux collègues. Je souhaiterais donc obtenir quelques clarifications sur ces questions et je ne doute pas que le souci de transparence qui caractérise la vie politique de ce gouvernement depuis sa fondation vous permettra d'apporter la clarté sur ces questions.

Le président : Monsieur Poncelet, le premier ministre a demandé au vice-premier ministre de répondre à sa place. Comme le Règlement le prévoit, il en a averti le président de la Chambre qui a marqué son accord. Je donne donc la parole à M. Michel pour répondre aux quatre interpellations.

M. Louis Michel, ministre : Monsieur le président, chers collègues, mon intervention comprendra trois parties. La première a trait aux faits tels qu'ils me sont connus. La deuxième partie porte sur les aspects politiques qui sont liés à ma visite au Congo à l'occasion du 40ème anniversaire de l'indépendance du Congo. La troisième partie est une évaluation de la situation politique en République démocratique du Congo à la suite de l'emballement politique à propos du mandat d'arrêt décerné contre le ministre des Affaires étrangères de la République démocratique du Congo, M. Yerodia.

Ten eerste, ik hou vast aan hetgeen ik u voorheen heb verklaard. Meer dan twee maanden geleden kreeg ik geruchten te horen dat een klacht was ingediend tegen vooraanstaande personen uit Congo. Ik werd pas vorige week donderdag, toen ik in Pretoria was, ingelicht over de eerste informele vergadering van 26 april tussen het kabinet van Justitie, het kabinet van de eerste minister en het kabinet van Buitenlandse Zaken. Ik wou daarover meer weten. Hier kwamen de mogelijke gevolgen van een aanhoudingsbevel aan bod voor de veiligheid van de Belgen in Congo. Aangezien nog geen signalement was uitgevaardigd, waren mijn medewerkers van oordeel dat deze vergadering slechts informeel was en dat het probleem pas later moest worden onderzocht om er niet van te worden verdacht de scheiding der machten op de helling te zetten.

Ik bevestig eveneens dat er vanaf 6 juni dagelijks contacten zijn geweest met het kabinet van Justitie. Een en ander had te maken met politieke implicaties en gevolgen voor de veiligheid van de Belgen in Congo indien een internationaal signalement zou worden opgemaakt op grond van een bevel tot aanhouding ten aanzien van de heer Yerodia.

Tijdens deze contacten is geen melding gemaakt van de inhoud van het dossier, noch van de precieze tenlasteleggingen ten aanzien van minister Yerodia. Toen ik in Kinshasa over dit dossier werd ondervraagd, heb ik

Louis Michel

geantwoord dat ik terzake hoegenaamd niet mocht tussenbeide komen gelet op het beginsel van de scheiding der machten dat in ons land van toepassing is. Thans moeten wij instaan voor de gevolgen op bilateraal en internationaal niveau van de rechterlijke beslissing. Ik kom hier straks op terug.

J'en viens maintenant aux aspects politiques de ce dossier et à la question essentielle que plusieurs d'entre vous m'ont posée : fallait-il aller au Congo sachant qu'un mandat d'arrêt avait été décerné à l'encontre de M. Yerodia ?

Cette question pose bien entendu le débat sur l'opportunité politique de me rendre dans des pays et de rencontrer ceux qui incarnent un régime qui n'est pas démocratique, où la pratique des droits de l'homme n'est ni garantie ni pratiquée courante ni respectée.

Mesdames, messieurs, ce débat, nous ne l'avons pas occulté. Je voudrais vous rappeler que je l'ai moi-même posé dès mon entrée en fonction. Par la suite, lors du débat sur la note de politique générale, je n'ai pas manqué d'y revenir. J'y suis du reste revenu à plusieurs reprises.

Je crois qu'au cours de ces discussions, nous avons défini les conditions précises qui permettaient de me rendre dans ces pays. Nous avons conclu qu'il n'était pas contradictoire avec les droits de l'homme de nous y rendre. Au contraire, il semble qu'il y avait un assez large consensus pour dire que de telles rencontres font partie de l'arsenal dont nous disposons pour faire avancer le respect des droits de l'homme dans le monde. Mon collègue, M. Hubert Védrine, a d'ailleurs prononcé ces paroles : "Nous voudrions tous que cela aille plus vite, mais personne ne connaît le raccourci secret. Il faut donc passer par des processus. Comment les hâter ? C'est toute la question et tout le sens de notre action". Le ministre français des Affaires étrangères poursuit : "Sans vouloir être provocant, laissez-moi remarquer que si, pour nous, la politique étrangère se ramène à une forme de la bienséance, si elle consiste à ne fréquenter que des amis ou des gens comme il faut, qui pensent comme nous, autant renoncer tout de suite à agir sur quelque problème que ce soit ou à résoudre la moindre crise."

Collega's, onze voorouders hebben in Europa heel lang gevochten voor de totstandkoming van de democratie zoals wij die nu kennen en die wij vandaag als ontwikkelingsmodel aan de wereld voorstellen. De democratie die wij uitdragen is nochtans verre van voltooid. Zoals blijkt uit het Oostenrijkse voorbeeld dat wij ten zeerste betreuren, wordt zij nog steeds bedreigd. Als ik naar die Afrikaanse landen reis, ontmoet ik de vertegenwoordigers van die staten en voer ik inderdaad en logischerwijze besprekingen met hen. Via hen kan ik immers contact opnemen met de bevolking en via mijn

boodschap, via de principes die ik openlijk verdedig, kan ik een mentaliteitsverandering teweegbrengen. Het gaat hier niet om verbroedering of vriendschapsrelaties met de personen zelf natuurlijk, maar om contacten tussen de vertegenwoordiger van België en de vertegenwoordiger van het Congolese volk. De persoonlijke lotsbestemming van de leiders van het land heeft voor mij natuurlijk weinig belang. Wat voor mij wel belangrijk is, is de toekomst van de bevolking en het feit dat wij via ons optreden het dagelijkse leven van miljoenen personen kunnen verbeteren. Ik neem systematisch contact op met de oppositie, ik luister naar de burgermaatschappij en ik ontmoet zeer dikwijls leden van de diaspora. In het geval van Congo dat nu aan de orde staat, is het probleem nog veel belangrijker : er wordt op ons gerekend. Met de goedkeuring van het parlement hebben wij besloten om ons voor het dossier van Centraal-Afrika in te zetten. Wij spelen dan ook een concrete rol, zowel in Arusha, in het vredesproces voor Burundi, als in Congo door onze steun aan de akkoorden van Lusaka en onze inspanningen om vooruitgang te boeken in de intercongolese dialoog. Moeten wij dit alles overboord gooien ? Moeten wij miljoenen mannen en vrouwen aan hun lot overlaten ? Mijn antwoord is neen. Het antwoord van de regering was neen. De Congolese bevolking zou onze afwezigheid op 13 juni niet begrepen hebben. De nadelen zouden groter geweest zijn, mochten wij niet naar Congo zijn gegaan. In alle oprechtheid aanvaard ik de verantwoordelijkheid voor die reis.

Je l'assume d'autant plus que si, nous n'étions pas allés, alors que nous connaissions le problème, le fait de lancer le mandat d'arrêt aurait été - vous le savez très bien - interprété comme le résultat d'une manoeuvre politique de la Belgique. La sécurité des Belges au Congo ne semble finalement pas émuvoir grand-monde. Cependant, c'est pour moi une raison essentielle également. J'ajoute, pour être complet, que lorsque j'apprends un emprisonnement arbitraire, j'interviens auprès des autorités de Kinshasa. Dans ce cas, je suis donc obligé d'intervenir auprès du ministre des Affaires étrangères qui a, d'ailleurs, systématiquement réservé une suite diligente et positive à ma requête, je dois bien l'admettre. Mon dossier atteste de lettres de remerciement qui peuvent en témoigner.

Je rappelle - la vérité a ses droits et mon intention en tenant ces propos n'est nullement de défendre qui que ce soit - que, depuis un an, plus de 300 Tutsis ont été exfiltrés du Congo avec l'accord des autorités congolaises, en particulier de M. Yerodia.

Compte tenu du mandat d'arrêt et du signalement international à charge de ce dernier et en attendant la conclusion de cette affaire, je ne vois pas encore comment je vais pouvoir rétablir le contact avec les autorités congolaises. Cela ne sera, certes, pas aisé.

Louis Michel

Je comprends et j'admets évidemment que les propos que j'ai entendus à la télévision, la semaine dernière, puissent nuire à ma relation avec la personne en cause.

J'ignore comment, demain, je parviendrai encore à régler toutes ces situations de détresse individuelle. En tout cas, je mettrai tout en oeuvre pour concrétiser nos relations bilatérales avec le Congo par d'autres voies, même si je sais que ce sera très difficile.

Actuellement, les Européens nous encouragent dans notre action; les Etats-Unis nous consultent; l'Afrique du Sud défend la même position que nous; en fait, chaque leader prend langue avec nous pour faire passer des messages, pour transmettre des questions, des interrogations ainsi que des possibilités de compromis, nous faire savoir où sont les tabous, où sont les espaces.

Wij kunnen inderdaad besluiten, en waarschijnlijk is het dat wat de interpellanten van de CVP mij vragen, om met niemand meer te spreken en om contacten met de landen die de mensenrechten schenden te weigeren. Er is zelfs meer. Wij kunnen elke vorm van officieel contact met elk land, dat de doodstraf toepast, weigeren aangezien die houding haaks staat op onze conceptie van de mensenrechten.

(Onderbrekingen)

Ik weet dat het vervelend is erop te worden gewezen dat men niet coherent is.

Als uw boodschap luidt dat u geen contact meer wenst met China, Rusland of Turkije, dan moet u mij dat duidelijk zeggen.

Moet ik dan in de toekomst weigeren - dat is de echte vraag - om personen zoals Fidel Castro en Tarek Aziz te ontmoeten als die op doorreis zijn in België of, vanaf vanavond de Chinese leiders die mijn voorgangers, terecht, wel hebben ontmoet? Kiezen wij voor het isolement? Wij moeten ons bewust zijn van de gevolgen van een dergelijke daad. Als wij ons isoleren, dan isoleren wij ook de betrokken bevolking, dan laten wij die mensen gevangen in hun kooi.

Bij mijn optreden in Centraal-Afrika en in al die landen, draag ik steeds dezelfde boodschap uit. Ik breng een argumentatie voor de vrede. Ik leg de Congolese leiders uit dat wij onvoldoende concrete signalen krijgen. Ik vraag bewijzen dat er vooruitgang wordt geboekt op het vlak van de rechtsstaat. Ik vraag de vrijlating van gevangenen die willekeurig werden aangehouden. Dikwijls krijg ik voldoening.

Ik druk nogmaals mijn vertrouwen uit in het bemiddelingsproces. Ik bevestig dat enkel de intercongolose dialoog een oplossing voor de crisis in Congo zal kunnen brengen.

Je prends également, comme à Kisangani, la défense du peuple congolais quand il devient la victime d'une guerre qui le dépasse. J'entends aussi cet appel de Nelson Mandela à une implication de la Belgique dans le processus de paix au Burundi et à une participation active de la Belgique aux réunions prévues à Arusha le 20 juillet prochain. Le prix Nobel de la paix nous a encore demandé de poursuivre nos contacts et de continuer à parler avec tous les acteurs dans la Région des Grands Lacs. Ne pas le faire serait abandonner la population à son sort, à sa solitude et à sa détresse.

Chers collègues, ce débat, il me semble essentiel de le mener une nouvelle fois pour lever toute ambiguïté et disposer de l'espace politique nécessaire à une éventuelle action internationale.

Je souhaite toutefois que ce débat puisse se dérouler sereinement et sans acharnement. Monsieur le président, je suis donc à votre disposition pour poursuivre cette discussion dans les prochaines semaines et les prochains mois. Nous pourrions ainsi, par exemple, définir un code d'action qui pourrait associer davantage les parlementaires lors des contacts avec des pays dits difficiles sur le plan des droits de l'homme. J'ai eu un entretien il y a déjà plusieurs semaines avec M. Derycke pour essayer de mettre au point une sorte de charte de bonne conduite par rapport aux droits de l'homme quand on se rend dans ces pays. C'est une idée qui mérite d'être soutenue.

J'en viens à présent à la troisième partie de mon exposé. Elle concerne l'évolution de la situation politique au Congo.

Vous le savez désormais: la délivrance du mandat d'arrêt et le signalement international qui l'officialise ont été très mal perçus à Kinshasa. Les autorités congolaises ont décidé de rappeler leur ambassadeur pour consultation. La connotation de plus en plus politique - et je ne l'ai pas voulue - prise par ce dossier a laissé croire aux Congolais qu'il s'agissait d'un acte politique. Certains n'ont pas mesuré, je crois, la portée de leur discours. Cela m'oblige aujourd'hui à tenter des explications difficiles pour calmer les esprits et pour mettre nos compatriotes à l'abri de réactions irrationnelles.

Mes chers collègues, je pense vraiment que la raison d'Etat existe. Elle doit être pratiquée par le gouvernement. Elle doit être pratiquée par la majorité. Elle doit aussi être pratiquée par le parlement et aussi par l'opposition. Je pense qu'il faut en appeler au sens des responsabilités. Je doute en effet que la population belge accepte que l'utilisation polémique d'un tel sujet puisse mettre en péril des vies humaines, qu'elles soient belges ou congolaises. Là aussi se situe notre responsabilité.

Ten slotte stelt u mij vragen over het gevolg dat aan dat dossier kan worden gegeven, met name wat het verzoek tot uitlevering betreft. De regering zal, in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten, haar standpunt vastleg-

gen. Zij zal daarbij rekening houden met de diverse mogelijkheden die bij gebrek aan een bilateraal uitleveringsakkoord kunnen worden overwogen. Het Verdrag van New York van 10 december ter voorkoming van foltering, waaraan in de procedure tegen minister Yerodia wordt gerefereerd en waarbij België en Congo partij zijn, biedt twee mogelijkheden, hetzij uitlevering, hetzij aangifte van de ten laste gelegde feiten bij de Congolese overheid, met het oog op vervolging in de RDC zelf. Deze laatste mogelijkheid wordt momenteel in de zaak-Pinochet toegepast.

De wet van 1993, die in 1999 werd gewijzigd, stuit in haar toepassing op internationaal vlak op ernstige problemen. De extraterritorialiteit die er automatisch uit voortvloeit staat haaks op de principes van soevereiniteit en onschendbaarheid die door het huidige internationale recht worden erkend. Concreet gezien zijn de moeilijkheden bij de toepassing het gevolg van het ontbreken van een internationaal juridisch en procedureel kader op grond waarvan misdaden effectief kunnen worden vervolgd. De oprichting van een internationaal strafhof zou dit kunnen verhelpen. U weet dat België de wet betreffende de oprichting van een internationaal strafhof reeds heeft bekrachtigd.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de minister, ik heb met aandacht naar uw antwoord geluisterd. Op een zeker ogenblik zou ik bijna de tranen in de ogen en de krop in de keel hebben gekregen van emotie. Ik heb die emoties helaas moeten inslikken. Ik heb u immers horen zeggen dat indien u niet naar Kinshasa zou zijn gegaan, u de indruk zou hebben gewekt dat de regering betrokken was bij het aanhoudingsmandaat. Dat betekent dat u, voor u vertrok, zeer goed wist dat er een internationaal aanhoudingsmandaat was uitgevaardigd. U wist ook waarom. U vertelt ons dat er op 26 april een vergadering is geweest waaraan uw kabinet, het kabinet van Justitie en het kabinet van de eerste minister deelnamen. Dat is toch niet weinig, voor wat "een informeel probleem" wordt genoemd. Ik heb de indruk dat u ons probeert wijs te maken dat uw kabinet uit politieke analfabeten bestaat, die niet beseffen hoe ernstig het is wanneer zoiets zich voordoet. U focust gedurende maanden uw politiek op Centraal-Afrika en op Congo en wanneer de minister van Buitenlandse Zaken van dat land van medeplichtigheid aan genocide wordt beschuldigd, zeggen uw meest nabije medewerkers dat het informeel was.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, uw verhaal is en blijft ongeloofwaardig.

Sta mij thans toe het tragische aspect van de Congolese situatie even terzijde te laten om mij toe te spitsen op het ridicule karakter van deze aangelegenheid.

Neemt u het mij niet kwalijk, mijnheer de minister, maar u maakt zich belachelijk door hier te komen vertellen dat u Congo wel kunt aandoen, ondanks het feit dat een van de

ministers aldaar zijn landgenoten aanzette tot genocide, en tegelijk te verkondigen dat u geen contacten wenst te onderhouden met Oostenrijk, waar niets gebeurde tenzij een democratische stemming. Het voorwendsel dat van Oostenrijk, als Europees land, meer kan worden geëist gaat niet op. Deze zaak is een staaltje van paternalisme ten opzichte van Afrika.

U verwijst zo graag naar Europese waarden, mijnheer de minister. Welnu, de vrijheid om te stemmen voor wie men dat wenst en de vrijheid van meningsuiting behoren tot de belangrijkste van die waarden. Maar dat is van geen tel, evenmin als het aanzetten tot het uitmoorden van de Tutsi's in Kinshasa van enig belang is wanneer uw *raison d'état* in het gedrang komt.

Mijnheer de voorzitter, vorige week woensdag diende ik in tempore suspecto, een motie van wantrouwen in ten aanzien van de minister van Buitenlandse Zaken. Wij verkeren nu in tempore suspectissimo, want na al wat wij de voorbije dagen vernamen, verkeert de minister in een nog verdachtere positie.

Ingevolge een bijkomend argument, met name dat hij de waarheid niet heeft verteld voor het parlement, trek ik mijn motie van vorige week in, om meteen een nieuwe motie in te dienen waarbij ik het ontslag van de minister eis.

Het Vlaams Blok eist het ontslag van de minister van Buitenlands Zaken.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, de minister van Buitenlandse Zaken handhaaft zijn verklaringen over 26 april en 6 juni en verstrekt dezelfde antwoorden op onze vragen, maar deze vertonen onwaarschijnlijkheden.

Hieruit kan ik slechts besluiten dat er een zeer slechte communicatie bestaat tussen de minister en zijn medewerkers, alsook tussen de kabinetten van Buitenlandse Zaken en van Justitie, meer bepaald en zeer concreet in verband met Afrika, dé topprioriteit van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het lijkt mij noodzakelijk zo snel mogelijk een hoorzitting te organiseren in aanwezigheid van de procureur, de onderzoeksrechters en de medewerkers van het kabinet.

Bovendien sluit ik mij aan bij het reeds geformuleerde verzoek om volledige inzage te krijgen van faxen en teksten met betrekking tot deze aangelegenheid.

Wat de politieke opportuniteiten betreft hoorde ik de minister voor deze assemblee duidelijk verklaren - al wisten wij dat allemaal - dat de mensenrechten in Congo niet worden gerespecteerd. Enkele weken geleden

Ferdie Willems

hebben wij naar aanleiding van een interpellatie over Italië aan de minister gevraagd om voor iedereen duidelijke principes vast te leggen in verband met contacten met landen waar de mensenrechten niet worden nageleefd.

Mijnheer de minister, de tegenstelling in uw houding ten opzichte van Congo en van Oostenrijk is erg groot. Het citaat van de Franse minister dat u aanhaalde, staat haaks op uw concrete houding ten opzichte van Oostenrijk.

Voorts wil ik nogmaals beklemtonen dat de mensenrechten in Azië en Afrika niet fundamenteel verschillen van de mensenrechten in Europa.

Het volstaat niet, mijnheer de minister, contacten te leggen met landen waar de mensenrechten worden genegeerd om hen beleefd te vragen deze te respecteren. Het is wel goed om contacten te onderhouden met dergelijke landen aangezien men de bevolking aldaar niet aan haar lot mag overlaten, maar ik blijf erbij dat politieke en juridische acties noodzakelijk zijn.

Mijnheer de minister, daarnet hield u hetzelfde betoog dat wij jaren geleden reeds hoorden ten tijde van president Mobutu. Toen ging men er eveneens vanuit dat er toch met iemand moest worden gepraat en men ging met Mobutu praten.

Wil men werkelijk dat de dictaturen overal ter wereld verdwijnen en dat de mensenrechten worden gerespecteerd, dan kan dat door middel van politieke druk via de UNO en via onze machtige bondgenoten waaronder onder meer de Verenigde Staten en Frankrijk, worden afgedwongen. Dat is de enige manier om daarin te slagen, maar niet door wapenleveringen.

Mijnheer de minister, wat gaat u nu concreet doen wat de uitlevering betreft? Op 17 juni was het mogelijk om de heer Yerodia aan te houden. Waarom is dat niet gebeurd? U zegt dat de mogelijkheid bestaat om, zoals in de zaak-Pinochet, het dossier bij de Congolese autoriteiten aan te geven. Gaat u dat concreet doen? Uitgerkend dat vragen wij u.

De heer **Karel Pinxten** (CVP): Mijnheer de voorzitter, het antwoord van de minister van Buitenlandse Zaken heeft mij enorm teleurgesteld omdat het voor 90% buiten de kwestie valt.

Als hij over een mogelijk isolement van ons land spreekt, is de situatie zeer duidelijk. Onze minister van Buitenlandse Zaken is naar Kinshasa vertrokken op het ogenblik dat een internationaal aanhoudingsbevel tegen zijn Congolese ambtgenoot was ondertekend. Hij heeft uitgerkend met die man over mensenrechten gesproken, terwijl hijzelf of zijn naaste topmedewerkers wisten dat tegen zijn gesprekspartner, omwille van inbreuken tegen

de menselijkheid en het humanitair recht, een aanhoudingsbevel was uitgevaardigd. U ging over een onderwerp spreken met iemand waarvan de onderzoeksrechter vindt dat er ernstige aanwijzingen van misdaden tegen de menselijkheid zijn. Daarom heeft onderzoeksrechter Vandermeersch begin april het aanhoudingsbevel ondertekend.

Dit is een sterk staaltje van hypocrisie en cynisme in het buitenlands beleid, dat het morele gehalte van uw betoegen over de mensenrechten tot nul herleidt.

Mijnheer de minister, wat is de scheidingslijn? Waar liggen de verschillen? U verwijst naar Mandela, enzovoort. Het verschil ligt hier: ons land, dat u vertegenwoordigt, heeft een internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd dat betrekking heeft op schendingen van de mensenrechten. Precies op dat ogenblik gaat u met de verdachte spreken en geeft u hem schouderklopjes. Dat is het politiek aspect.

Uw antwoord heeft ook bijkomende vragen opgeroepen. Vorige week woensdag beweerde u bij hoog en bij laag dat u over een aantal dingen sinds 6 juni op de hoogte bent. Nu spreekt u over twee maanden geleden. U hebt niet sinds 6 juni, maar eigenlijk sinds begin mei al een aantal zaken vernomen met betrekking tot de klachten tegen uw Congolese ambtgenoot.

U spreekt over de scheiding der machten, maar intussen laat u uw kabinetschef en uw adjunct-kabinetschef, in afwachting van het signalement, met Justitie en het kabinet van de premier onderhandelen. U hebt dat daarstraks letterlijk verklaard. Als de scheiding der machten voor u geldt en als u zich daarop beroept, is het in ons bestel toch evident dat dat ook voor de topmedewerkers van de ministers geldt.

U zegt dat u niet op de hoogte was. Ik heb er begrip voor dat een minister niet op de hoogte kan zijn van al de activiteiten en daden van al de ambtenaren van zijn departement. Het is perfect mogelijk dat er vroeg of laat op een of andere buitenlandse post door een Belgisch diplomaat een daad wordt gesteld waarvan de minister niet op de hoogte is en waarvoor men hem moeilijk politiek verantwoordelijk kan stellen.

De **voorzitter**: U spreekt uit ervaring.

De heer **Karel Pinxten** (CVP): Hier gaat het echter over iets anders. Hier gaat het over uw naaste medewerkers op het kabinet, uw kabinetschef, uw adjunct-kabinetschef die u zelf hebt uitgekozen.

Mijnheer de minister, vorige woensdag hebt u gezegd gechoqueerd te zijn door de VRT-beelden die u op televisie gezien had. U voegde eraan toe hiervan niet op de hoogte te zijn. Mag ik zeggen u dat de heer Van Goethem, uw Afrika-adviseur op 5 augustus 1998 in

Karel Pinxten

eigen persoon in Kinshasa aanwezig was op het ogenblik dat uw Congolese ambtgenoot Yerodia zijn fameuze uitspraken deed en het op de persconferentie over de biologische kenmerken van de Tutsi's had en al degenen die aan deze kenmerken beantwoorden. Ik herhaal dat uw Afrika-adviseur op 5 augustus 1998 aanwezig was.

Als u zo'n belangrijke stap zet in uw beleid en de banden met Centraal-Afrika wil aanhalen - wat we in principe niet afkeuren -, als bovendien uw eigen Afrika-adviseur aanwezig was en later zelf heeft toegegeven door Yerodia's uitspraken geschokt te zijn, mogen we er redelijkerwijs van uitgaan dat u hiervan op de hoogte was.

Mijnheer de voorzitter, ik besluit. We hebben geen antwoord gekregen op onze vragen. De verwijzing van de minister naar de veiligheid van de Belgen in Congo, vind ik verbazingwekkend. In zijn vorig antwoord heeft de minister gesteld dat er geen vervolg is gekomen op de vergadering van 26 april met de topmedewerkers van de drie departementen. Het is bijzonder ontstellend hem te horen beweren dat anderen verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van de Belgen in Congo terwijl we weten dat er aan de vergadering van 26 april met zijn kabinetschef en adjunct-kabinetschef geen enkel gevolg werd gegeven.

Mijnheer de minister, u blijft bij uw standpunt. U hebt geen antwoord gegeven op de gestelde vragen. U blijft volhouden dat u niet op de hoogte was. Een klein detail : de datum verschilt. U geeft toe dat uw topmedewerkers contacten hadden met andere departementen, onder meer met Justitie.

Mijnheer de voorzitter, de heer Van Parys zal de minister van Justitie hierover ondervragen.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dit antwoord voldoet ons geenszins. Integendeel, het heeft nog meer twijfel gezaaid. De CVP-fractie vraagt dat de minister zijn verantwoordelijkheid zou opnemen.

M. Jean-Pol Poncelet (PSC) : Monsieur le président, je n'avais pas donné à mes propos la moindre connotation politique tout à l'heure, mais je pensais qu'il était de mon devoir de parlementaire de poser un certain nombre de questions et d'espérer obtenir des réponses claires à ces interrogations adressées, comme je l'ai dit, autant au ministre des Affaires étrangères qu'à celui de la Justice et au premier ministre.

Je partage évidemment la déception de mon collègue quant au fond du problème puisque, pour toutes ces questions qui n'étaient pas à première vue politiques, mais simplement liées à des événements ponctuels des dernières semaines, nous n'avons pas reçu de réponse claire ou plutôt pas de réponse du tout sur l'ensemble.

Vous vous réfugiez, monsieur le ministre, derrière une forme de réalisme politique, d'intérêt des relations extérieures, de la protection des droits de l'homme mais vous avez été très timide sur la dénonciation des propos tenus par M. Yerodia lui-même, et qui font l'objet du mandat d'arrêt.

J'aurais espéré avoir davantage de précisions et un point de vue clair de votre part à cet égard.

Quant à votre appel au parlement pour qu'il y ait un consensus avec les parlementaires pour cautionner la politique extérieure, souhait louable s'il en est, encore faut-il que, de son côté, le gouvernement lui-même fasse toute la clarté sur son attitude, sur la manière dont il travaille et qu'il ne nous prenne pas en otages pour justifier des décisions qu'il a prises et, a fortiori, pour imputer au parlement et à l'opposition, peut-être, la responsabilité des événements qui pourraient se produire.

En conclusion et très brièvement, monsieur le président, les réponses apportées n'ont malheureusement pas été satisfaisantes du tout, pour autant qu'il y en ait eu, sur des questions très précises qui n'avaient pas a priori une connotation politique.

J'ai donc déposé une motion de recommandation visant à obtenir de la Chambre qu'elle se donne les moyens de poursuivre ses investigations, notamment à l'égard de vos deux collègues, le ministre de la Justice et le premier ministre, quant à leur participation et à leur attitude au cours des dernières semaines dans cette affaire. Je pense que cela rejoint la préoccupation de mon collègue Pinxten, notamment à l'égard du ministre de la Justice.

De heer **Erik Derycke (SP) :** Mijnheer de voorzitter, ik denk dat het debat van vandaag een zeer interessant vervolg vormt op dat van vorige week donderdag. Het parlement heeft, mijns inziens, ook op een adequate manier gereageerd.

Natuurlijk werd hier het spel tussen meerderheid en oppositie gespeeld. Misschien was er zelfs sprake van wishful thinking bij de interpellanten van de oppositie. Ze hebben echter niet de voor de minister negatieve antwoorden gekregen die ze hadden verwacht. Aangezien de commissie geen onderzoeksopdracht heeft en er daartoe hic et nunc geen stappen worden gedaan, kunnen wij enkel als politici luisteren naar het antwoord van de minister. Men kan met wat hij gezegd heeft, akkoord gaan of niet. Vooralsnog geldt ook voor een minister het vermoeden van onschuld, een principe dat wij moeten trachten te respecteren.

Mijnheer de voorzitter, vanmiddag hebben we het hier al tot onze oren tuiten gehad over een mogelijke inmenging in een gerechtelijk dossier. Welnu, precies die vraag baarde mij de meeste zorgen. De minister heeft duidelijk

Jean-Pol Poncelet

gesteld dat er geen inmenging was. Als de collega's van de oppositie daar nog niet van overtuigd zijn en ook de minister van Justitie daarover verder willen ondervragen, dan is dat hun parlementair recht. Ik meen echter dat wij een oordeel moeten vellen in het licht van de antwoorden die de minister van Buitenlandse Zaken op de vragen heeft verstrekt. Iedereen zal in eer en geweten voor of tegen de motie in plenaire vergadering moeten stemmen. Dat is nu eenmaal de procedure in een parlementaire democratie. We moeten ons niet laten leiden door politiek wishful thinking, maar door feiten en het antwoord van de minister was heel duidelijk.

Sta mij toe hier nog een aantal opmerkingen aan toe te voegen. Ten eerste, de oppositie zal beweren dat dit geen zaak is van mensenrechten en de toepassing ervan. Dat is prima facie juist, maar in tweede instantie niet. Laten we het eerlijk toegeven : iedereen weet toch dat het Congolees regime, en dus ook de heer Yerodia, niet de kampioen is van de mensenrechten. Naar aanleiding van het Afrika-debat hebben we langdurig van gedachten gewisseld over de vraag of de betrekkingen moesten worden genormaliseerd. Welnu, ere wie ere toekomt : enkel het Vlaams Blok heeft de stelling verdedigd dat het voor hem niet meer behoefde. De andere fracties vonden dat Congo na de Lusaka-akkoorden een nieuwe kans moest worden geboden en er opnieuw met het regime mocht worden gepraat. Collega's, wij zijn toch niet vergeten dat de heer Garreton er niet in geslaagd is onder de auspiciën van de Verenigde Naties de gesprekken over de wantoestanden in en rond Kivu op gang te trekken ? Die feiten kenden we allemaal.

We kunnen alleszins niet voorbij aan de waarde van ons systeem van scheiding der machten. Zodra een aanhoudingsmandaat is uitgevaardigd, moet het door iedereen worden gerespecteerd, zowel door parlementsleden als door de minister van Buitenlandse Zaken. Vandaar, mijnheer de minister, dat ik u erop attent wil maken dat het hic et nunc weinig opportuun is nog met de heer Yerodia te praten. Als minister van Buitenlandse Zaken moet u alles doen om met het arsenaal dat het internationaal en het nationaal recht u ter beschikking stelt, die man - dat is nu eenmaal de wil van het onderzoeksrecht - ofwel in België of in Congo voor het gerecht te brengen. Daarmee sluit ik mij aan bij de vraag van de heer Willems. Er is overigens een precedent, denken we maar aan de houding van de Belgische regering in de zaak-Pinochet.

Twee zaken die ik even van naderbij wens te bekijken, zijn niet zonder belang.

Ten eerste, wetende wat wij nu weten, rijst de vraag of het parlement de stelling die het vijf maanden geleden heeft ingenomen, wil herzien. Moeten onze politiek ten aanzien van Congo en het referentiekader voor de men-

senrechten worden herbekeken ? Het is een te overwegen beslissing. Ik verwacht niet dat de plooiën met Congo overmorgen gladgestreken zullen zijn. Wij hebben nu wat tijd om erover na te denken.

Ten tweede, moet over de vraag worden nagedacht of het parlement die dynamiek wel wil veranderen. Mits bepaalde voorwaarden zal dit wellicht niet nodig zijn. Ook de Congolezen moeten een inspanning doen. Veel zal afhangen van wat men in Congo hierover denkt. De onderhuidse reacties die ik vanmorgen heb gehoord, beloven terzake weinig goeds.

Mijnheer de voorzitter, de Congolese regering en het Congolese volk kunnen ook België steunen. Zij moeten begrijpen dat België een land is dat de scheiding der machten respecteert. Indien zij een stevige samenleving willen opbouwen zou het goed zijn dat Congo dat systeem ook invoert.

De heer **Jef Valkeniers** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ik ben van oordeel dat de CVP slecht geplaatst is om onze minister van Buitenlandse Zaken in deze de les te lezen. Was het immers niet de heer Wilfried Martens die destijds als eerste minister in het land van Mobutu de gekende uitspraak deed "Ik hou van dit land, zijn volk en zijn leiders" ? Was het niet Jean-Luc Dehaene die in november 1998 als eerste minister president Kabila én minister Yerodia ontving, hoewel de CVP, zoals wij konden vernemen, zeer goed scheen te weten wat hij enkele maanden voordien had gezegd ?

Mijne heren, u zegt dat er op dat ogenblik geen aanhoudingsbevel was. Welnu, mocht u Afrika beter kennen, dan zoudt u weten dat al deze spitsvondigheden en vitterijen ginder helemaal niet gekend zijn.

Op 26 april was er een vergadering op het kabinet van Justitie. Ik hoor de CVP al zeggen : "Men heeft geen rekening gehouden met de veiligheid der Belgen". Welnu, ik vraag u of u vandaag rekening houdt met de veiligheid der Belgen wanneer u deze hetze meent te moeten voortzetten.

Er was een uitnodiging verstuurd aan het adres van de eerste minister, alsook aan de voorzitters van Kamer en Senaat en aan minister Michel. De regering heeft geoordeeld - zij heeft dit ook aan de heer Kabila laten weten - dat zij niet tevreden was dat er geen vooruitgang was geboekt in de zaken van Lusaka en dat alleen minister Michel aanwezig zou zijn.

De vorige regering heeft Congo links laten liggen. Is de toestand erop verbeterd ? Nee, helemaal niet. Wij stellen vast dat deze regering beslist dat ze er een rol wil spelen. Wij kunnen de heer Michel feliciteren voor wat hij vandaag reeds heeft bereikt.

Jef Valkeniers

Op 7 juli 2000 hebben wij op de officiële Congolese televisie het volgende gehoord : "Les Belges doivent être prêts à en payer les conséquences". Heren van de CVP, ik wil u waarschuwen. Wees voorzichtig of een dezer dagen krijgen wij een hetze, zoals het in het verleden reeds is gebeurd. De felicitaties die de eerste minister en minister Michel in Zuid-Afrika enkele dagen geleden van de heren Mandela en Mbeki hebben gekregen, zijn significant. Zij hebben heel wat meer kennis van Afrika dan wij.

Zij hebben ook ons land, als enig Europees land, uitgenodigd voor de Vredesconferentie in Arusha.

Tot slot wil ik het volgende zeggen. De wet betreffende de bestraffing van de ernstige schendingen van de mensenrechten heeft ervoor gezorgd dat men België op dit ogenblik in de rol dringt van een internationaal gerechtshof. Ik meen dat wij ons er moeten over bezinnen om na te gaan of wij in staat zijn deze taak alleen te vervullen.

De voorzitter : Collega's, ik verzoek u geen onderlinge discussies te houden. Dit geldt ook voor u, mijnheer Van Peel.

M. Patrick Moriau (PS) : Monsieur le président, je souhaiterais qu'on cesse de faire des amalgames entre notre attitude vis-à-vis de l'Autriche et notre attitude vis-à-vis du Congo. Dois-je encore rappeler - nous l'avons fait lors d'un mini-débat au sein de ce parlement - que l'Autriche participe à une idée née après la guerre, qui se résume en "plus jamais ça", basée sur des valeurs éminemment démocratiques ? Que je sache, le Congo n'a jamais adhéré à cette idée européenne. Faire la comparaison relève donc de la mauvaise foi et d'une démagogie la plus pure.

Bien sûr, les droits de l'homme sont universels. Mais dois-je rappeler encore une fois cette évidence : on ne peut pas demander à des pays indépendants depuis 40 ans de faire en si peu de temps ce qu'il nous a fallu 2 000 ans pour réaliser et arriver à cette démocratie prétendument accomplie dans laquelle nous semblons baigner ? Devons-nous ne plus parler avec les émissaires de ces Etats ? Nous ne devons pas revenir sur les commentaires de Hubert Védrine que vous avez évoqués, monsieur le ministre. J'irai plus loin : ne pas admettre ces évidences relève de l'ethnocentrisme le plus exacerbé, pour ne pas utiliser le terme de "néocolonialisme". Je comprends cette attitude de la part de certaines formations politiques.

Les relations internationales, monsieur le président, monsieur le ministre, visent entre autres la protection des citoyens belges et des intérêts de notre pays et à

valoriser notre image. Vous avez tout notre soutien, monsieur le ministre, parce que votre politique dans ce sens a été et est très courageuse. Que les sectaires vous combattent, c'est tout à votre honneur !

Une telle volonté politique nécessiterait une volonté de consensus de la part de ceux qui participent à une vision de l'intérêt général. Hélas, la politique politicienne reprend souvent le dessus et ce département, ô combien important pour l'avenir de ce pays et de ses citoyens, est souvent l'enjeu de débats comme celui d'aujourd'hui, dont l'objectif non avoué amène à l'exportation de nos problèmes, qu'ils soient communautaires ou autres, avec non seulement le ridicule mais également le danger que cela induit. Vous avez eu raison, monsieur Michel, de rappeler que votre absence le 30 juin au Congo eût été mal interprétée. Nous le constatons aujourd'hui et vous l'avez dit aussi.

Je lance une idée. Ne pourrions-nous pas envisager de prendre une initiative en vue d'une extension des compétences vers le tribunal international plutôt que vers les Etats en ce qui concerne les poursuites pour crime contre l'humanité ?

Monsieur le président, l'opposition a décidé de sauter sur tout ce qui bouge. C'est logique et c'est bien entendu son droit. Mais dois-je rappeler certains événements récents pour lesquels on a vu aussi des responsables, chefs de cabinet ou d'autres fonctionnaires, pratiquer la rétention d'informations ? Par exemple, l'affaire Walid Khaled, en 1991, et le rôle du ministre des Affaires étrangères CVP de l'époque ou bien, dans un autre domaine, des informations non transmises au ministre des Finances PSC sous la dernière législature à propos de la Kredietbank.

Au-delà des interprétations abusives, fallacieuses et hypocrites que je viens d'entendre, je vous avoue, monsieur le président, que je m'interroge. Je n'ai entendu aucun membre de l'opposition réagir à la poignée de main entre M. Michel et Jean-Paul II, dont l'attitude est pour le moins irresponsable lorsqu'il interdit l'utilisation des préservatifs en Afrique alors que la première conférence sur le sida a fait état de 1 500 personnes infectées chaque jour. Vous n'avez rien dit. De même, devrions-nous demain envoyer nos paras sur Washington parce que certains Etats appliquent la peine de mort tout en reconnaissant un nombre effarant d'erreurs judiciaires ? Soyons sérieux ! Maintenir des relations, même et surtout avec des Etats avec lesquels c'est difficile, est extrêmement important car il s'agit de prendre des contacts avec des personnes influentes dans des dossiers sur lesquels la diplomatie belge se penche, quelle que soit la région concernée. Nous devons maintenir des relations avec des Etats réputés difficiles (Corée du Nord, Irak, Serbie, Congo et, hélas, bien d'autres) afin de rompre leur isolement, et en particulier leur isolement démocratique.

Patrick Moriau

Il est parfois très dur de faire abstraction de ses sentiments personnels dans de telles situations.

Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, tel est le véritable combat pour la tolérance et pour le respect des droits de l'homme. Mais je conçois aisément que les sectaires, eux, ne peuvent comprendre.

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil de aandacht op de kern van de zaak vestigen, meer bepaald de rechten van de mens. De Universele verklaringen van de Rechten van de Mens zijn immers de belangrijkste inspiratiebron van het buitenlands beleid. Wij hebben van in het begin mee de randvoorwaarden van het Afrika-beleid van België bepaald die in de beleidsnota, die wij ook hebben ondertekend, werden geformuleerd. Ik citeer : "... Een samenhangend en realistisch beleid inzake de mensenrechten voeren", en verder : "België moet zich gedreven tonen, maar een moedig, discreet en billijk beleid voeren dat respect opbrengt voor de ander." Wij moeten steeds de vraag stellen welk het gepaste politieke handelen is om een bepaalde doelstelling te bereiken, zonder af te wijken van het respect voor de mensenrechten.

Wij voeren vandaag geen proces over de figuur van Yerodia, wiens racistische uitspraken ontoelaatbaar zijn. Deze uitspraken zijn een onderdeel in het kluwen van de oorlog en de aanhoudende conflicten in de streek van de Grote Meren. Het is immers meer dan een conflict tussen de verschillende etnische groepen. Het is een oorlog die nu reeds een miljoen slachtoffers telt. We wisten dat de machthebbers allemaal bloed aan hun handen hebben. We wisten dat het een permanente evenwichtsoefening zou zijn om met het oog op het mede bewerkstelligen van de vrede met hen te gaan praten. In dat verband werd ook afgewogen op welke manier België de 40-jarige viering van de onafhankelijkheid in Congo zou bijwonen. Het blijft ook voor ons een discussiepunt of er voldoende zorgvuldigheid in acht werd genomen bij het bepalen van het verloop van het bezoek. Uw kabinet was immers van een aanhoudingsbevel op de hoogte. Dat heeft u bevestigd. De vraag blijft echter waarom het aanhoudingsbevel pas op 3 juli 2000 uitvoerbaar werd verklaard ?

Belangrijker is echter de houding van de minister in de nabije toekomst tegenover de persoon van Yerodia en de houding van Congo tegenover dit aanhoudingsbevel. Wij kunnen hieruit twee belangrijke conclusies afleiden. Ten eerste, bestaat de noodzaak om een parlementair debat ten gronde te voeren over de relatie tussen de mensenrechtenpolitiek en het diplomatiek handelen in buitenlands beleid, meer bepaald in conflictsituaties. Met wie kan en mag de minister van Buitenlandse Zaken praten ? Wat zijn daarvoor de minimumvoorwaarden ? Aan welke gedragscode moet de minister zich houden ? Een blauwdruk voor een algemeen buitenlands beleid

zullen we echter nooit kunnen opstellen en is ook uit den boze. Ik citeer andermaal uit de beleidsnota : "Het realistisch beleid is enkel mogelijk als we een duidelijk en precies beeld hebben van" - en elk van de drie adjectieven is even belangrijk - "de politieke, de socio-culturele en de economische context van onze partners."

Tot slot verwijs ik naar het belang van de bestaande internationale verdragen en vooral de noodzaak van een internationaal strafrechtshof. België heeft het statuut terzake reeds goedgekeurd en zit met een aantal andere landen in de kopgroep. Hopelijk kan België ook hier een voortrekkersrol spelen. Ondertussen blijft de fameuze Belgische wet, waarop dit aanhoudingsbevel is gebaseerd, een enorm belangrijk en essentieel instrument in het naleven van de mensenrechten.

M. Daniel Bacquelaine (PRL FDF MCC) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, sans doute la tentation est-elle forte d'exploiter politiquement tout ce qui peut, dans la forme, paraître exploitable quand, sur le fond, on est un peu en panne d'idées ou incapable d'exprimer une alternative crédible.

Ainsi, l'opposition démocratique et l'extrême droite s'unissent dans un même combat que je qualifierais de dérisoire mais aussi d'inquiétant, qui prend la forme d'un procès d'intention à partir d'une chronologie de dates qui pourtant n'interfère en rien sur la définition de la politique du gouvernement belge par rapport à la situation en Afrique centrale. Je dirais même que la date du 6 juin, par exemple, est une date neutre. Il n'y pas d'avant ni d'après 6 juin qui interfère ou aurait pu modifier la politique du gouvernement belge par rapport à la situation en Afrique centrale. Les dates des 25, 26 avril, du 6 juin ou d'autres encore ne modifient évidemment en rien l'analyse politique des relations belgo-congolaises ou le positionnement de la Belgique en Afrique centrale.

La date anniversaire de l'indépendance du Congo n'a pas changé. Notre ministre des Affaires étrangères a décidé de participer à la commémoration de cet événement historique avec le gouvernement alors qu'il avait connaissance d'un mandat d'arrêt international. Il est évident que les déclarations du ministre congolais des Affaires étrangères, qui motivent et justifient le mandat d'arrêt, sont tout aussi inacceptables et insupportables, ce quelle que soit la date - le 25 avril, le 6 juin,... Les pays d'Afrique centrale n'étaient pas des démocraties avant le 11 avril, et ne sont toujours pas des démocraties aujourd'hui. Nous le savons tous, membres de la majorité comme de l'opposition. Nous en avons débattu ici même à plusieurs reprises dans cette commission.

Cette question nous ramène évidemment au problème de fond en matière de politique africaine de la Belgique.

Daniel Bacquelaire

Notre pays doit-il s'abstenir de toute action, de toute présence, ou de toute influence dans les pays qui ne défendent pas les valeurs démocratiques ou leur attachement au respect des droits de l'homme et des libertés fondamentales ? Dans l'affirmative, on peut s'interroger sur la nécessité de maintenir une diplomatie dans notre pays. Ou, au contraire, la Belgique n'a-t-elle pas, en raison de son expérience particulière, de l'inexistence dans son chef de prétentions hégémoniques, un rôle à jouer dans la concrétisation des accords de Lusaka et dans la recherche de la paix dans cette région meurtrie et détruite par des guerres incessantes ?

Le comportement de l'opposition me paraît, je l'ai déjà dit, à la fois dérisoire et inquiétant. Dérisoire quand on compare la mesquinerie de la querelle engagée sur une question de forme à l'ampleur de la tragédie que vit l'Afrique centrale. Inquiétante s'il s'agit de remettre fondamentalement en cause la politique de la Belgique dans cette région du monde.

J'ajoute qu'en posant la question de savoir si c'est le fait du hasard si le mandat d'arrêt a été rendu exécutoire le lendemain du retour de notre ministre des Affaires étrangères, M. Pinxten s'aligne en quelque sorte sur la position de Kinshasa, avalisant la connotation politique que certains veulent donner à ce mandat d'arrêt. Messieurs du CVP, monsieur Pinxten, vous devriez peut-être recentrer votre action politique sur les intérêts véritables de notre pays en la matière.

L'absence de démocratie dans les pays d'Afrique ne nous dispense pas - comme tous les partis démocratiques, nous l'avons dit à plusieurs reprises ici - de prendre nos responsabilités.

Notre ministre des Affaires étrangères le fait bien et n'a, je pense, de leçon à recevoir de personne en matière d'attachement aux valeurs de démocratie et de droits de l'homme.

La comparaison des situations autrichienne et africaine, comme l'a dit Patrick Moriau, n'est évidemment pas pertinente.

L'exigence que nous affirmons vis-à-vis de l'Autriche est en fait celle que nous nous imposons à nous-mêmes : l'Autriche est partie intégrante de notre espace démocratique, de notre patrie européenne. En Afrique centrale, il s'agit d'abord d'enrayer un processus d'autodestruction, d'éviter la disparition de peuples entiers, de faire cesser des massacres et des guerres.

Pour ma part et au nom de mon groupe, je ne peux qu'encourager la Belgique et le ministre des Affaires étrangères à poursuivre son action déterminée et courageuse dans cette partie du monde.

Le **président** : En conclusion de cette discussion, des motions ont été déposées.

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Une motion de recommandation a été déposée par M. Jean-Pol Poncelet et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu les interpellations de MM. Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten et Jean-Pol Poncelet

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, - constatant les propos contradictoires tenus par MM. Verwilghen et Michel;

- considérant que la chronologie des événements comporte à tout le moins un certain nombre d'éléments troublants et des zones d'ombre;

- considérant que le ministre des Affaires étrangères n'a pas présenté d'explication convaincante en commission;

décide de poursuivre ses investigations de la manière la plus appropriée afin de faire toute la clarté, notamment sur la succession des événements entre le 11 avril et le 6 juillet 2000, sur l'information des ministres, sur les échanges que les ministres ont eus à ce propos et sur la responsabilité des ministres."

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Jean-Pol Poncelet en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellaties van de heren Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten en Jean-Pol Poncelet

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, - gelet op de tegenstrijdige verklaringen van de heren Verwilghen en Michel;

- overwegende dat de chronologische opeenvolging van de gebeurtenissen op zijn minst een aantal verwarrende en onopgehelderde elementen bevat;

- overwegende dat de minister van Buitenlandse Zaken in de commissie geen overtuigende uitleg heeft verstrekt, beslist haar onderzoek op de meest geschikte manier voort te zetten teneinde de nodige klaarheid te scheppen, met name over het verloop van de gebeurtenissen tussen 11 april en 6 juli 2000, de inlichtingen waarover de ministers beschikten, de contacten die dienaangaande tussen de ministers hebben plaatsgevonden en hun verantwoordelijkheid."

président

Een motie van wantrouwen werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde, Guido Tastenhoye en Gerolf Annemans en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellaties van de heren Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten en Jean-Pol Poncelet

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, - stelt vast dat de buitenlandse politiek van minister Michel er duidelijk één van twee maten en twee gewichten is;

- laakt de contacten tussen de minister van Buitenlandse Zaken en zijn van genocide beschuldigde Congolese ambtgenoot;

- betreurt dat de minister van Buitenlandse Zaken de Kamer niet naar waarheid heeft geïnformeerd;

vraagt dus het ontslag van de minister van Buitenlandse Zaken."

Une motion de méfiance a été déposée par MM. Francis Van den Eynde, Guido Tastenhoye et Gerolf Annemans et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu les interpellations de MM. Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten et Jean-Pol Poncelet

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, - constate que la politique étrangère du ministre Michel constitue manifestement une politique de deux poids et deux mesures, - dénonce les contacts entre le ministre des Affaires étrangères et son homologue congolais accusé de génocide, - regrette que le ministre des Affaires étrangères n'ait pas informé la Chambre conformément à la vérité, demande dès lors la démission du ministre des Affaires étrangères."

Een motie van wantrouwen werd ingediend door de heren Karel Pinxten, Herman Van Rompuy, Tony Van Parys, Yves Leterme, Pieter De Crem en Marc Van Peel en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellaties van de heren Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten en Jean-Pol Poncelet

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, - stelt vast dat de minister van Buitenlandse Zaken tegenover het parlement tegenstrijdige verklaringen aflegt;

- stelt vast dat de minister van Buitenlandse Zaken weigert de politieke gevolgen van zijn daden te dragen;

vraagt het ontslag van de minister van Buitenlandse Zaken Louis Michel."

Une motion de méfiance a été déposée par MM. Karel Pinxten, Herman Van Rompuy, Tony Van Parys, Yves Leterme, Pieter De Crem et Marc Van Peel et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu les interpellations de MM. Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten et Jean-Pol Poncelet

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, - constate que le ministre des Affaires étrangères a fait des déclarations contradictoires devant le parlement;

- constate que le ministre des Affaires étrangères refuse de tirer les conséquences politiques de ses actes;

demande la démission du ministre des Affaires étrangères, M. Louis Michel."

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellaties van de heren Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten en Jean-Pol Poncelet

en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, vraagt de regering om gelijkwaardige juridische en/of politieke initiatieven te nemen ten overstaan van de Congolese minister van Buitenlandse Zaken zoals België die genomen heeft ten aanzien van de Oostenrijkse politicus Haider en de Chileense politicus Pinochet."

Une motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu les interpellations de MM. Francis Van den Eynde, Ferdy Willems, Karel Pinxten et Jean-Pol Poncelet

et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, demande au gouvernement de prendre à l'égard du ministre des Affaires étrangères congolais des initiatives juridiques et/ou politiques analogues à celles prises par la Belgique à l'égard de l'homme politique autrichien, M. Haider, et de l'homme politique chilien, M. Pinochet."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren Daniel Bacquellaine, Jean-Pol Henry, Stef Goris, Jef Valkeniers en Erik Derycke en mevrouw Claudine Drion.

Une motion pure et simple a été déposée par MM. Daniel Bacquellaine, Jean-Pol Henry, Stef Goris, Jef Valkeniers et Erik Derycke et Mme Claudine Drion.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

président

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

Ordemotie**Motion d'ordre**

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, conform het Reglement heb ik een ordemotie ingediend. Ik zou immers willen beletten dat we vandaag de bespreking gewoon sluiten om dan in oktober over te gaan tot een stemming over de moties die vandaag zullen worden ingediend.

Het is onze bedoeling een grondig onderzoek te laten instellen vermits er terzake vandaag geen klaarheid is geschapen. Ik zou de commissie dan ook willen vragen om nog deze week een hoorzitting te organiseren met een aantal personen - onder meer de ex-kabinetschef en de adjunct-kabinetschef van de minister van Buitenlandse Zaken in verband met de vergadering van 26 april - met de uitdrukkelijke bedoeling meer duidelijkheid te creëren. Wij zouden willen weten welke conclusies er tijdens die vergadering werden getrokken niet alleen in verband met een mogelijke boodschap aan Justitie over het aanhoudingsmandaat maar ook in verband met de veiligheid van de Belgen.

Wij zouden ook graag onderzoeksrechter Vandermeersch horen over de informele contacten die hij met alle betrokkenen heeft gehad.

(Tumult)

Collega's, wilt u mij laten uitspreken ? Wij hadden van de onderzoeksrechter ook graag geweten waarom hij niet is overgegaan tot de aanhouding van Yerodia op het ogenblik dat hij op 27 juni in het land was. Wij zouden ook graag procureur Dejemepepe horen over de zeer lange periode die nodig was om dit internationaal aanhoudingsbevel uit te vaardigen.

Uit de commentaren van de collega's heb ik reeds kunnen opmaken dat het vanwege de scheiding der machten niet mogelijk is de onderzoeksrechter en de procureur over deze zaak te ondervragen. Ik stel dan ook voor minister Verwilghen in deze commissie uit te nodigen. Dit zou volgens mij getuigen van een nieuwe politieke cultuur waarbij we niet langer van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Aangezien minister Verwilghen politiek verantwoordelijk is voor de procureur zou hij enige verduidelijking terzake kunnen brengen. Ook procureur-generaal Van Oudenhove kan in dat geval toelichting geven over de informele contacten die de onderzoeksrechter had. minister Verwilghen kan ook enige informatie geven over de inhoud van de fax die hij op 6 juni aan de minister van Buitenlandse Zaken stuurde.

De **voorzitter** : Collega's, u wordt geconfronteerd met een voorstel van regeling van de werkzaamheden van collega Brepoels. Het Reglement bepaalt dat ik per fractie iemand het woord geef om zich daarover uit te spreken.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, collega Pinxten heeft de minister duidelijk gevraagd om in kennis te worden gesteld van het faxbericht van 6 juni, het verslag van de vergadering tussen de diverse kabinetten van 26 april en de berichtenstroom terzake tussen Kinshasa en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit lijkt mij een terechte vraag.

Collega Pinxten heeft tijdens zijn interpellatie gevraagd dat de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen zo vlug mogelijk - woensdag lijkt mij perfect mogelijk - in het bezit zou komen van deze documenten. Bovendien moet er een hoorzitting komen met de betrokkenen van de diverse kabinetten. De heer Colpin heeft namens het parket de pers te woord gestaan en verklaard dat er met alle betrokkenen contacten zijn geweest. Ik neem dus aan dat hij ook het parlement kan te woord staan.

Ik denk dus dat het voor onze werkzaamheden van groot belang is om dit vast te leggen voor onze agenda van woensdag, best reeds in het bezit zijnde van de documenten waarnaar wij vroegen.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Inderdaad, wat door collega Pinxten naar voren werd gebracht en wat hier door de VU wordt hernomen, ligt voor de hand. Ik denk dat meerderheid en oppositie - dus iedereen die hier zit - op zijn minst nog vraagtekens hebben over de ons verstrekte informatie. Ik geef toe dat die van onze kant zeer groot zijn, maar daarstraks heb ik ook bij verschillende uiteenzettingen vanuit de meerderheid bepaalde twijfels horen formuleren. In de gegeven omstandigheden zou het normaal zijn dat de Kamer, in dit geval meer bepaald de commissie voor de Buitenlandse Zaken, meer informatie verzamelt. Dat lijkt mij het aangewezen orgaan om zo spoedig mogelijk de betrokkenen terzake aan de tand te voelen.

M. **Claude Eerdekens** (PS) : Monsieur le président, je crois qu'il faut raison garder dans ce dossier et s'en tenir au respect du règlement de l'assemblée. C'est une séance d'interpellations : elles ont eu lieu, une réponse a été donnée, des motions sont déposées et le règlement

Claude Eerdeken

de la Chambre prévoit qu'un sort leur soit réservé ultérieurement. Pour déroger au règlement, il faut obtenir l'unanimité et passer par la Conférence des présidents qui se tiendra mercredi à 11.30 heures. Nous n'allons pas commencer à improviser.

De plus, quand j'entends exprimer qu'il conviendrait que votre commission commence à auditionner un juge d'instruction, un membre du parquet, je vous précise que vous n'en avez absolument pas le droit ! Un certain nombre de membres de cette assemblée doivent se souvenir qu'il existe une Constitution en Belgique ! La politique ne peut violer la Constitution, même si, comme François Perrin le disait, elle a été tellement violée qu'on se demande si elle n'a pas pris, à un certain moment, plaisir à l'être.

Cela étant dit, la Constitution, c'est le respect de la séparation des pouvoirs. Il nous est strictement interdit d'entendre des juges d'instruction ou des substituts à propos d'un dossier qui est à l'instruction. Le principe de la séparation des pouvoirs et le secret de l'instruction l'interdisent. Entrer dans cette voie, c'est laisser croire que nous ne sommes plus dans une démocratie mais dans un Etat où les juges sont aux ordres des gouvernants.

Précisément, ce qui sépare une démocratie représentative d'un pays non démocratique, c'est l'indépendance du pouvoir judiciaire. Personne, dans un pays démocratique, ne peut échapper aux foudres de la Justice, y compris nos citoyens, nos parlementaires ou nos ministres. Alors, de grâce, nous n'allons pas improviser en sollicitant l'audition de magistrats. Cela ne peut pas se faire. On voudrait faire capoter toute enquête judiciaire qu'on ne s'y prendrait pas autrement. Tenons-nous en à nos compétences et rien qu'à elles.

M. Daniel Bacquelaine (PRL FDF MCC) : Monsieur le président, mes propos iront dans le même sens. A un certain moment, on se demande si le ridicule ne tue plus ! Il ne s'agit pas ici d'un séminaire mais d'une réunion de commission politique. Celui qui pose des questions ainsi que celui qui y répond prennent leurs responsabilités politiques. Nous ne sommes pas dans un tribunal où on pourrait interroger des personnes qui n'ont pas de mandat politique et qui ne participent pas aux travaux de notre commission des Relations extérieures.

Je voudrais rappeler au CVP qu'ici, il n'y a ni dioxine, ni commission d'enquête en cours. On peut déposer des propositions dans ce sens mais nos travaux de ce jour sont d'entendre les questions posées et les réponses données. A partir de là, chacun prend ses responsabilités, interprète les questions et les réponses selon son tempérament et sa façon de voir les choses. Mais nous devons absolument nous en tenir à notre rôle et ne pas

déborder dans le cadre, par exemple, d'interrogatoires de magistrats tels que certains l'ont proposé aujourd'hui et qui n'ont aucun sens par rapport au règlement ou à nos habitudes parlementaires.

M. Jean-Pol Poncelet (PSC) : Monsieur le président, après ce que nous avons entendu et de mon point de vue, le manque de clarté des réponses, il serait de bon ton que le gouvernement porte à la connaissance du parlement un certain nombre de documents. Cela s'est fait à de très nombreuses reprises dans le passé, indépendamment des motions dans un sens ou dans l'autre. Il y a de très nombreux exemples de ministres, quelles que soient leurs responsabilités, qui n'ont jamais hésité à informer les commissions parlementaires avec des documents sur la politique qu'ils ont menée, indépendamment du sort politique réservé aux motions. En effet, monsieur Eerdeken, c'est la procédure parlementaire et nous voterons là-dessus plus tard. Si le ministre l'accepte, il serait de bon ton qu'il nous transmette un certain nombre de pièces qui ont été évoquées tout à l'heure.

De heer Erik Derycke (SP) : Mijnheer de voorzitter, we moeten redelijk blijven in dit debat. Het verwondert mij van een aantal mensen van de oppositie dat zij dit voorstel doen.

Ik heb het in mijn toch vrij lange carrière nog nooit meegemaakt dat iemand, hetzij een parlements lid, hetzij een minister, aan de tand werd gevoeld in een hoorzitting om na te gaan of hij al dan niet de waarheid had gesproken. Dat dit zou gebeuren, zou uniek zijn voor het Belgisch Parlement. Er bestaat daarvoor een specifieke procedure, met name de onderzoekscommissie. Wat nu wordt voorgesteld heb ik nog nooit meegemaakt in het kader van een normale procedure.

Men kan zo elk minister die een antwoord komt verstrekken op om het even welk onderwerp voor een hoorzitting laten verschijnen om te achterhalen of hij al dan niet de waarheid heeft gesproken.

De heer Marc Van Peel (CVP) : Ik was hierop graag even ingegaan.

De voorzitter : Collega Van Peel, de heer Derycke heeft het woord. Dit is een proceduredebat en ik wil het correct laten verlopen. In een proceduredebat krijgt elke fractie de gelegenheid haar standpunt toe te lichten. Nadien wordt erover gestemd. De heer Coveliers heeft het woord.

De heer Hugo Coveliers (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ik heb getracht aandachtig te luisteren naar de uiteenzettingen en de antwoorden die werden gegeven. Op een bepaald ogenblik heb ik vastgesteld dat er een deuk in de interesse kwam. Toen was het debat gedaan, maar sommigen vinden blijkbaar dat het nog moet worden

Hugo Coveliers

voortgezet. Mij niet gelaten. De oppositie heeft alle rechten. Ik heb te lang tot de oppositie behoord om nu te zeggen dat dit niet zou mogen. Ik weet ook hoe de meerderheid daarop doorgaans reageerde in het verleden.

Indien men een parlementair initiatief wil nemen - dit kan de installatie van een onderzoekscommissie zijn of gewoon een vraag -, moet men dat doen. Volgens mij is de bespreking thans echter beëindigd. Het Reglement bepaalt nu dat erover zal worden gestemd. Quid wanneer erover zal worden gestemd.

Ik meen dat de CVP bijzonder slecht geplaatsd is om mij dienaangaande bemerkingen te maken. Vorige week nog heb ik getracht om even af te wijken van het Reglement door iemand te vervangen voor een interpellatie. De heer De Crem zei toen dat dit niet mocht, aangezien dit niet conform het Reglement was. Als men één keer het Reglement in zijn voordeel heeft toegepast, moet men daarvan ook de gevolgen dragen. Voor mij is dit incident gesloten en moet de stemming volgen.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : U wenst het incident zo vlug mogelijk te sluiten. U hebt vast nog iets te verbergen ?

De heer **Hugo Coveliers** (VLD) : Mijnheer Van Peel, over verbergen zou ik zwijgen als ik u was. Ik heb niets te verbergen en ik denk dat niemand van de meerderheid wat dan ook te verbergen heeft op dit ogenblik. (*Gelach bij de oppositie*)

Ik stel voor dit incident, zoals men dat in het parlementaire jargon noemt, te sluiten. Indien de oppositie opnieuw wenst te interpellieren en voorstellen wil doen, dan zullen wij die met alle aandacht onderzoeken en daarop het gepaste antwoord geven.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Krijgen we nu ja dan neen die documenten ? (*Twistgesprekken op de banken*)

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, er is een ordemotie ingediend. U hebt het woord niet !

De vraag aan de orde is de vraag van collega Brepoels. Zij heeft een ordemotie ingediend. Conform het Reglement heeft iedere fractie het woord gekregen. Nadien wordt over de motie gestemd. Het Reglement is ook op uw fractie van toepassing, mijnheer Van Peel.

Wij stemmen bij zitten en opstaan over de ordemotie van mevrouw Brepoels.

Nous votons par assis et levé sur motion d'ordre de Mme Brepoels.

- *Mis aux voix par assis et levé, la motion d'ordre est rejeté.*

- *De ordemotie wordt bij zitten en opstaan verworpen.*

Ik noteer dat de leden van de CVP die te laat hebben gestemd, voor de motie hebben gestemd.

Mondelinge vraag van de heer Jean-Pol Henry aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de toekomstige status van het personeel van de West-Europese Unie wanneer een gedeelte van haar taken door de Europese Unie zal worden overgenomen" (nr. 2315)

Question orale de M. Jean-Pol Henry au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le statut futur du personnel de l'Union de l'Europe occidentale, lorsqu'une partie des tâches sera reprise par l'Union européenne" (n° 2315)

Collega's, mag ik vragen dat weliswaar zeer nuttige, invloedrijke en belangrijke perscontacten zich buiten de zaal zouden afspelen, zodat de heer Henry rustig zijn vraag kan stellen.

M. **Jean-Pol Henry** (PS) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, je n'avais pas la naïveté de croire que les médias étaient présents pour entendre les questions que je comptais poser cet après-midi. Cependant, je pense que le problème que nous allons aborder est la conséquence d'un événement important sur le plan européen, à savoir l'émergence d'une politique de défense au niveau européen. Cette politique a toujours été symbolisée et concrétisée par l'UEO.

La question que je souhaitais vous poser est également supportée par mes collègues, MM. Eyskens, Derycke, Goris et Clerfayt, qui sont membres de la délégation belge dans cette assemblée. Elle a trait au sort qui pourrait être réservé demain au personnel de l'Union de l'Europe occidentale.

Vous n'ignorez certainement pas que depuis les Sommets d'Helsinki et de Cologne, il est beaucoup question du transfert des fonctions de l'Union de l'Europe occidentale vers l'Union européenne. Jusqu'à présent, un aspect a été peu évoqué, c'est celui du personnel.

L'UEO emploie, en dehors de l'état-major militaire dont les effectifs sont détachés par les nations et restent payés par elles, quelque 260 personnes - ce chiffre date de la fin 1999 - dont une cinquantaine Belges.

La répartition par institution est la suivante :

- secrétariat général à Bruxelles : 112 agents dont 37 Belges;

- secrétariat armement à Bruxelles : 6 agents dont 3 Belges;

Jean-Pol Henry

- organisation de l'armement à Bruxelles : 10 agents dont 2 Belges;
- assemblée de l'UEO à Paris : 28 agents dont 2 Belges;
- Institut d'étude de sécurité : 28 agents dont 2 Belges;
- centre satellitaire : 68 agents dont 4 Belges.

Tant les institutions "armement" que l'assemblée, l'Institut et le centre satellitaire étant appelés à se survivre - du moins, nous l'espérons -, soit au sein du reliquat de l'UEO, soit au sein de l'Union européenne, le problème du personnel ne devrait se poser que pour le secrétariat général de Bruxelles et donc pour une grande partie des Belges de rangs B et C, secrétaires, etc. Ces derniers avaient espéré un transfert à l'Union européenne dont les besoins en personnel devraient correspondre aux qualifications disponibles à l'UEO.

Ainsi donc, dans des domaines tels que la conduite d'opérations, la tenue d'exercices de gestion de crise, les relations avec l'Union européenne, la coopération avec l'OTAN et le dialogue relatif à la défense avec des pays tiers, le secrétariat a fait preuve de professionnalisme, qualité reconnue lors de la récente réunion ministérielle de Porto.

Pourtant, monsieur le ministre, l'incertitude persiste quant à l'avenir du personnel. Le transfert en bloc de ces personnes à l'Union européenne serait écarté et l'on évoque de plus en plus une procédure de concours. Or, l'Union européenne s'est fixée un objectif ambitieux, celui d'une capacité opérationnelle dès 2003 et la mise en place, dès janvier 2001, d'une structure permanente.

Je souhaiterais donc, monsieur le ministre, connaître votre position et celle de la Belgique à ce sujet, étant donné que pour avoir un personnel compétent, il nous paraît plus logique que l'Union européenne puise dans le capital humain existant au secrétariat de l'UEO à Bruxelles.

Ne pourrait-on pas envisager un transfert global du personnel de l'UEO vers l'Union européenne vu que des précédents existent en la matière ? Je pense notamment à l'Association européenne de Coopération.

Je vous remercie d'ores et déjà de me fournir les réponses et explications demandées.

M. Louis Michel, ministre : Monsieur le président, chers collègues, je partage bien entendu les soucis de M. Henry concernant l'avenir du personnel de l'UEO, en particulier celui du secrétariat qui est basé à Bruxelles.

Je crois bon de souligner tout l'intérêt représenté par l'expertise politico-militaire, les compétences techniques et les habilitations de sécurité particulières du personnel de secrétariat, toutes catégories confondues. Que ce soit avec l'Otan ou en matière de gestion de crise, de

réalisation des exercices indispensables ou de culture de sécurité, il s'agit là d'éléments qui constituent autant d'atouts pour l'Union européenne dans la réalisation de la nouvelle politique extérieure de sécurité et de défense.

Lors de leur réunion de Porto, les ministres des Affaires étrangères et de la Défense des pays de l'UEO ont tenu à saluer la compétence et le dévouement du personnel international de l'Organisation et se sont d'ailleurs engagés à mettre tout en oeuvre pour aboutir à des solutions appropriées qui tiennent compte des compétences professionnelles et des attentes légitimes des agents concernés.

J'estime, comme plusieurs autres Etats membres, que les voies tracées par la présidence portugaise dans ce dossier représentent une base de travail acceptable. Je suis d'ailleurs persuadé qu'un effort particulier devrait pouvoir être fait en termes de transfert des personnels UEO qualifiés vers l'Union européenne; les candidats UEO intéressés devraient ainsi pouvoir faire l'objet d'un préjugé favorable lors des recrutements auxquels procédera l'Union européenne.

Il ne faut cependant pas se méprendre : l'Union européenne est tenue par des procédures précises d'engagement du personnel auxquelles elle ne peut pas déroger. Un transfert global des personnels est donc difficilement envisageable d'autant plus qu'il s'agit de pourvoir à des postes hautement spécialisés.

Au-delà de mes entretiens avec M. Solana, le haut représentant et secrétaire général, au cours desquels j'ai exprimé mon souci de voir cette question résolue d'une manière acceptable pour les personnes et positive pour l'Union européenne, j'ai donné instruction à mes services et aux représentations permanentes belges auprès de l'Union européenne et de l'UEO de suivre ce dossier avec grande attention et de plaider pour un transfert du personnel qui réponde au souci d'équité et d'efficacité.

M. Jean-Pol Henry (PS) : Monsieur le président, je voudrais bien sûr remercier le ministre de ses réponses. Je pense que l'architecture est assez difficile à réaliser, surtout dans une matière telle que la défense. Nous avons donc un rôle à jouer.

Il serait à la fois coûteux et lourd de se passer d'un potentiel technique, politique, institutionnel et scientifique; il faut parfois faire fi des structures existantes et des règlements et éviter ce qui serait très coûteux. Je plaide donc pour que l'on puisse trouver les procédures les plus faciles pour intégrer le personnel de l'UEO dans l'Union européenne.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Mondelinge vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het referendum dat in Oostenrijk wordt aangekondigd" (nr. 2313)

Question orale de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le referendum annoncé en Autriche" (n° 2313)

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, die Oostenrijkers hebben toch lef.

Eerst stemmen ze op basis van hun eigen gevoelens en politieke opvattingen. Ze laten zich niet beïnvloeden door wat u of uw Franse collega's daarvan denken. Daarna gaan ze nog verder. Ze durven een parlementaire meerderheid vormen op basis van de uitslag van die verkiezingen en op basis van deze meerderheid stellen ze een regering samen. Nu beleven we, als ik de reacties hoor, een voorlopig hoogtepunt. Nu durven ze een volksraadpleging organiseren met betrekking tot de sancties die u en uw collega's tegen de Alpenrepubliek hebben uitgevaardigd omwille van haar rebelse politieke houding.

Ik lees hier een bericht van het neutrale persagentschap Belga. U zou het volgende over de organisatie van het referendum hebben verklaard. Ik citeer : "Deze beslissing maakt de opheffing van de sancties erg moeilijk." Dat zegt u nadat de heer Di Rupo aan het woord is geweest, die het referendum doodgewoon een vorm van chantage heeft genoemd.

Ik kan alleen maar vaststellen dat de regering de Oostenrijkers in feite op de vingers tikt omdat zij haar eigen bevolking raadpleegt met betrekking tot de maatregelen die Europa, op verzoek van België en Frankrijk, tegen Oostenrijk heeft genomen.

Dat die sancties wel degelijk bestaan is meer dan duidelijk. Alle bilaterale contacten werden bevroren. Voor zover ik weet zijn de bilaterale contacten met Congo helemaal niet bevroren. Misschien zal dat eerstdaags, op initiatief van Congo, gebeuren. U tilt dus zwaarder aan dat referendum in Oostenrijk dan aan zaken die om het even waar in de wereld gebeuren.

We weten al lang dat de logica daaromtrent zoek is. Ik zou vandaag van u willen vernemen of er reeds concrete maatregelen werden getroffen om, omwille van dat referendum, de getroffen sancties te blijven handhaven of hebt u misschien beslist om nog bijkomende sancties tegen Oostenrijk te nemen ?

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, collega's, de partners die er zich over hebben uitgesproken, met name Duitsland, Frankrijk, Italië, Denemarken en de Europese Commissie, hebben allen bezwaren geuit tegen een dergelijk referendum. Ik heb hetzelfde gedaan.

Uiteraard mag elke regering via een referendum haar bevolking raadplegen. Dit moet echter overeenkomstig de regels en procedures van het land zelf geschieden. De aanpak van de Oostenrijkse regering zou op grondwettelijke bezwaren kunnen stuiten, maar dit aspect zal slechts later kunnen worden toegelicht.

Als men nu bezwaren maakt, zijn die van meer fundamentele, politieke aard. Toen de FPO tot de Oostenrijkse regering toetrad, hebben de 14 andere Europese lidstaten drie maatregelen genomen die ik u in herinnering zal brengen : stopzetting van officiële bilaterale contacten op politiek vlak; kandidaturen van Oostenrijkers voor een betrekking op internationaal niveau worden niet meer ondersteund; contacten met de Oostenrijkse ambassadeurs in de Europese hoofdsteden kunnen alleen op technisch niveau plaatsvinden. Deze maatregelen van louter politieke aard hebben enkel betrekking op de Oostenrijkse regering en in geen geval op burgers of op de welvaart van het land.

Bedoelde maatregelen schenden een internationale verbintenis noch een verdrag, aangezien zij ons optreden in de internationale betrekkingen betreffen.

Zij hadden geen invloed op de Oostenrijkse positie in de Europese instellingen. Ondanks de strikt omschreven draagwijdte van bedoelde maatregelen heeft de Oostenrijkse regering dit probleem bewust als hoofdthema van haar regeringsbeleid naar voren geschoven.

De problematiek wordt als een prima causa beschouwd en komt telkens opnieuw in de pers ter sprake in oprijende uitspraken, allerhande bedreigingen en verklaringen, met als doel de Oostenrijkers ervan te overtuigen dat hun land wordt bestraft, geboycot of vernederd.

Ondanks deze weinig aanmoedigende houding besloten de veertien lidstaten op het einde van de Portugese voorzitterschap en op initiatief van eerste minister Guterres een groep van drie vooraanstaande personen in het leven te roepen. Ofschoon de geldende maatregelen gehandhaafd blijven, worden deze personen ermee belast een verslag in te dienen waarin het engagement van de Oostenrijkse regering en de politieke evolutie van de FPO worden getoetst aan de gemeenschappelijke Europese waarden. Op basis van de conclusies van dit verslag zullen de veertien lidstaten hun bilaterale betrekkingen met de Oostenrijkse regering opnieuw onderzoeken.

Op deze opening neemt de Oostenrijkse regering een harder standpunt in en pleegt chantage. Zij schrikt er zelfs niet voor terug een boycot van de intergouvernementele conferentie te overwegen. Hieruit blijkt eens te meer dat Jörg Haider een doorslaggevende invloed blijft uitoefenen op de regeringscoalitie.

Louis Michel

Hoewel de veertien lidstaten, waaronder de Belgische regering, blijk gaven van een redelijke houding, hebben de emoties in Wenen nog steeds de bovenhand. Hierbij zijn de Europese Unie noch Oostenrijk gediend. Met deze volksraadpleging in haar huidige vorm en gezien de heersende context, neemt de Oostenrijkse regering de verantwoordelijkheid op zich voor een nieuwe escalatie in de betrekkingen met de Europese Unie en de veertien lidstaten.

De Belgische regering heeft nooit gepleit voor scherpere maatregelen. Zij heeft zich daarentegen akkoord verklaard met de laatste voorstellen van het Portugees voorzitterschap, betreffende de oprichting van een comité der wijzen.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, collega's, de minister haalde daarnet voor mij compleet nieuwe elementen aan. Inderdaad, hij zei dat er geen sancties zijn, maar wel maatregelen werden genomen. Dat betekent dat alle media, alle kranten en zelfs Oostenrijk, de zaak al maanden verkeerd interpreteren. Immers, in de Libre Belgique van 28 juni verscheen een artikel met de titel : "Une perspective des levées de sanctions". Dezelfde dag verscheen in Knack een artikel met als titel : "Jammer van die sancties".

De minister van Buitenlandse Zalen verklaarde aan het agentschap Belga - maar wellicht ging het om een lapsus linguae - dat een beslissing de opheffing van de sancties erg moeilijk maakt. In die omstandigheden is het misschien te begrijpen dat de Oostenrijkers die maatregelen ervaren als sancties.

Bovendien stel ik vast dat de minister, die halsstarrig blijft opteren voor een politiek gericht tegen Oostenrijk, nu al beweert dat een referendum een bedreiging inhoudt. Merkwaardig toch, voor een regering die ook is samengesteld uit leden van de VLD, die zo vaak pleitten voor het houden van referenda. Bovendien wil de minister - althans als ik hem goed begreep - de Oostenrijkse pers ook aan banden leggen. Misschien zal men weldra proberen, door middel van een militair Korps, Oostenrijk te koloniseren om de Oostenrijkers eindelijk te leren politiek correct te zijn.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 16.25 uur.*

- *La réunion publique de commission est levée à 16.25 heures.*
